શ્રી સત્યનારાયણ પૂજા-કથા

ગાંડાભાઈ વલ્લભ

અનુક્રમ

કથાનો સામાન 2

ગણપતિ પૂજન 5

કળશ પૂજા 9

શ્રી લક્ષ્મીનારાયણ પૂજન 11

વિષ્ણુ સહસ્રનામાવલિ 16

કથા 31

અધ્યાય ૧ 31

અધ્યાય - ૨ 36

અધ્યાય - ૩ 41

અધ્યાય-૪ 50

અધ્યાય ૫ 58

ઉત્તર પૂજન 62

દશાવતારની આરતી 62

अच्युतं 64

થાળ 65

આશીર્વાદ 66

વિસર્જન 66

કથાનો સામાન

બાજઠ, સફેદ કાપડ, સત્યનારાયણની મૂર્તિ, નાની થાળી

નાનું બાજઠ કે પાટલો, લાલ કપડું, ગણપતિની મૂર્તિ, નાની થાળી કે તરભાણું

તાંબાનો કળશ, નાળિયેર-૧, અગરબત્તી, એનું સ્ટેન્ડ, કંકુ (એક વાડકીમાં)

રૂ, ઘી, દિવાસળી, ત્રણ દીવા, છૂટાં ફૂલ, ફૂલના હાર

થાળી-૨ (ફૂલ માટે અને પૂજાના સામાન માટે), વાડકી-૩, ચમચી-૨, એક મોટો ચમચો

આખી કાચી સોપારી-૧૨, નાડાછડી, દૂર્વા, પંચપલ્લવ(૧-૧ પાંચ જાતનાં નાનાં પાંદડાં-કળશની અંદર નાખવા માટે), પંચધાન્ય (પાંચ જાતનું અનાજ-એક ચપટી), આંબાનાં પાન-પાંચ (કળશ માટે)

અબીલ, ગુલાલ, ચંદન, સિંદુર, ગુલાબજળ

દૂધ, દહીં, ઘી, મધ, સાકર (થોડું થોડું અલગ અલગ નાની વાડકીમાં)

નાગરવેલ(ખાવા)નાં પાન, એલચી, લવીંગ

પ્રસાદ, આરતી, કપુર, ૫-૧૦ સેન્ટના થોડા સિક્કા

ચોખા-૫૦૦ ગ્રામ, તુલસીપત્ર નંગ ૧૧૦૦ (મળી શકે તો)

પાંચ- સાત તાજાં ફળ

નોંધ: દેશ અને કાળ અનુસાર જે સામાન મળી શકે તેમ હોય તે મેળવી પૂજા કરી શકાય. જે ન મળી શકે તેમ હોય તેની અવેજીમાં ચોખા વાપરી શકાય.

પૂજાવિધિ

દૂર્વા વડે યજમાન પર / આસન પર અને આજુબાજુ પાણી છાંટવું.

ॐ अपवित्र: पवित्रो वा सर्वावस्थांगतोऽपि वा |
य: स्मरेत्पुंडरीकाक्षं स बाह्याभ्यंतर शुचि: ||

આચમન - *ડાબા હાથ વડે ચમચી પકડી જમણા હાથમાં પાણી લેવું. મંત્ર બોલાયા પછી દરેક વખતે પાણી પી જવું.*

ॐ केशवाय नम: | ॐ नारायणाय नम: | ॐ माधवाय नम: ||

ફરીથી પાણી લઈ હાથ ધોવા- ॐ गोविंदाय नम:

ચાંલ્લા

स्वस्तिस्तु पाविनि साक्षात् पूण्यकल्याण वृद्धिदा |
विनायक प्रिया नित्या तां च स्वस्तिं ब्रुवन्तु न: |

નાડાછડી

येन बद्धो बलिराजा दानवेन्द्रो महाबल |
तेन त्वामऽपि बद्धनामि रक्षे मा चल मा चल ||
यावद् भागीरथी गंगा यावद् देवो महेश्वर |
यावद् वेदा प्रवर्तंते तावत्त्वं विजयी भव ||

નમસ્કાર-

ॐ श्रीमन्न महागणाधिपतये नम: | ॐ गुरवे नम: | परमेष्ठी गुरवे नम:

| परात्पर गुरवे नमः | ईष्टदेवताभ्यो नमः | कुलदेवताभ्यो नमः |
ग्राम देवताभ्यो नमः | वास्तु देवताभ्यो नमः | वाणीहिरण्यगर्भाभ्यां
नमः | लक्ष्मीनारायणाभ्यां नमः | उमामहेश्वराभ्यां नमः | शचीपुरंदराभ्यां
नमः | मातापिताचरण कमलेभ्यो नमः | नवग्रह देवताभ्यो नमः |
षोडशमातृकेभ्यो नमः | सर्वेभ्यो देवताभ्यो नमः |
सर्वेभ्यो ब्राह्मणेभ्यो नमः |
ॐ एतत् कर्म प्रधान सत्यनारायणाय देवताभ्यो नमः ||

દિગ્બંધન- *ડાબા હાથમાં ચોખા લઈ જમણો હાથ ઢાંકી રાખવો.*

ॐ अपसर्पन्तु ते भूता ये भूता भूमि संस्थिता |
ये भूता विघ्न कर्तारस् ते नश्यन्तु शिवाज्ञया ||
अपक्रामन्तु भूतानि पिशाचा सर्वतो दिशम् |
सर्वेषाम विरोधेन सत्यनारायणपूजा करोम्यहम् ||
यदत्र संस्थितं भूतं स्थानमाश्रित्य सर्वतः |
स्थानं त्यक्त्वा तु तत्सर्वं यत्रस्थं तत्र गच्छतु ||
भूतानि राक्षसा वाऽपि येऽत्र तिष्ठन्ति केचन |
ते सर्वप्य गच्छन्तु देवपूजां करोम्यहम् ||

-પોતાની ફરતે ચોખા ચારે દિશામાં વર્તુળાકારે વેરવા.

--દિવો, અગરબત્તી સળગાવવાં.

પ્રાણાયામ-સાત વાર પ્રાણાયામ કરવા, અથવા મંત્ર બોલી
ભગવાનને ફૂલ ચડાવી દેવું.

(१) ॐ भु: (२) ॐ भूव: (३) ॐ स्व: (४) ॐ मह: (५) ॐ जन:
(६) ॐ तप: (७) ॐ सत्यम् ||

અંગસ્પર્શ-ડાબા હાથમાં પાણી લઈ જમણા હાથની વચલી બે

આંગળી વડે શરીરનાં અંગોને સ્પર્શ કરવો.

ॐ वांगमे आस्ये अस्तु (હોઠ)

ॐ नसोर्मे प्राणा: अस्तु (નાક)

ॐ अक्षणोर्मे चक्षु: अस्तु (આંખ)

ॐ कर्णयोर्मे श्रोतं अस्तु (કાન)

ॐ बाह्वोर्मे बलम् अस्तु (ખભા)

ॐ ऊर्वोर्मे ओज: अस्तु (ઘૂંટણ)

ॐ अरिष्टानि मे अंगानि तनुस्तन्वा मे सह सन्तु (આખા શરીરે)

ગણપતિ પૂજન

ધ્યાન-

ॐ गजाननं भूतगणादि सेवितं कपित्थ जांबुफल चारु भक्षणम् |

उमासुत शोकविनाशकारकं नमामी विघ्नेश्वर पादपंकजम् ||

ॐ सिद्धिबुद्धि सहित श्री गणेशाय नम: गणेशं ध्यायामि ||

આહ્વાનં-હાથમાં ચોખા લેવા

आह्वायामि देवेशं गणराजं चतुर्भुजम् |

सिद्धिबुद्धि समायुक्तं देवानां प्रीति वर्धनम् ||

ॐ सिद्धिबुद्धि सहित श्री गणेशाय नम: गणेशं आह्वायामि ||

--- ચોખા વધાવી દેવા.

સ્મરણ- હાથમાં ફૂલ લેવું ||

नमस्तस्मै गणेशाय सर्व विध्न विनाशिने |

कार्यारंभेषु सर्वेषु पूजितो य: सुरैरपि ||

सुमुखश्चैक दंतश्च कपिलो गजकर्णक: |

लंबोदरश्च विकटो विघ्ननाशो विनायक: ||
धुम्रकेतुर् गणाध्यक्षो भालचंद्रो गजानन |
द्वादशैतानि नामानि य: पठेच्छृणु यादऽपि ||
विद्यारंभे विवाहे च प्रवेशे निर्गमे तथा |
संग्रामे संकटे चैव विघ्नस्तस्य न जायते ||
शुक्लांबर धरं देवं शशिवर्णं चतुर्भुजम् |
प्रसन्न वदनं ध्यायेत् सर्व विघ्नोपशांतये ||
जपेद् गणपति स्तोत्रं षड्भिर्मासे फलं लभेत् |
संवंत्सरेण सिद्धिं च लभते नात्र संशय: ||
वक्रतुंड महाकाय सूर्यकोटि सम प्रभ |
निर्विघ्नं कुरु मे देव सर्व कार्येषु सर्वदा ||
अभिप्सितार्थ सिद्ध्यर्थं पूजितो य: सुरासुरै: |
सर्व विघ्न हरस्तस्मै गणाधिपतये नम: ||

विघ्नेश्वराय वरदाय सुरप्रियाय लंबोदराय सकलाय जगत्धिताय |
नागाननाय श्रुतियज्ञ विभुषिताय गौरीसुताय गणनाथ नमो नमस्ते ||
ॐ सिद्धिबुद्धि सहित श्री गणेशाय नम: गणेशं स्मरामि ||

ફૂલ ચડાવી દેવું.

(ટૂંકી પૂજા હોય તો)

ॐ सिद्धिबुद्धि सहित श्री गणेशाय नम:
गंधं पुष्पं धुपं दीपं नैवेद्यं कुंकुमं अक्षतान् समर्पयामि ||
અથવા

ષોડશોપચાર પૂજન

આસનં-

रम्यं सुशोभनं दिव्यं सर्व सौख्यकरं शुभम् |
आसनं च मया दत्तं गृहाण गणनायक ||
ॐ सिद्धिबुद्धि सहित श्री गणेशाय नम: आसनं समर्पयामि ||

પાદ્યં-

उष्णोदकं निर्मलं च सर्व सौगंध्य संयुतम् |
पाद प्रक्षालनार्थाय दत्तं ते प्रतिगृह्यताम् ||
ॐ सिद्धिबुद्धि सहित श्री गणेशाय नम: पाद्यं समर्पयामि ||

ચંદન-

श्रीखंडं चंदनं दिव्यं गंधाढ्य सुमनोहरम् |
विलेपनं सूरश्रेष्ठ चंदनं प्रतिगृह्यताम् ||
ॐ सिद्धिबुद्धि सहित श्री गणेशाय नम: चदनं समर्पयामि ||

કુંકુમ-

कुंकुमं कामदं दिव्यं कामिन्या कामपूरकं |
कुंकुमेनार्चितो देव प्रसीद गणनायक ||
ॐ सिद्धिबुद्धि सहित श्री गणेशाय नम: कुंकुमं समर्पयामि ||

અક્ષતા-

अक्षताश्च सुरश्रेष्ठ कुंकुमाक्ता सुशोभिता |
मया निवेदिता भक्त्या गृहाण गणनायक ||
ॐ सिद्धिबुद्धि सहित श्री गणेशाय नम: अक्षतान् समर्पयामि ||

પુષ્પ-

माल्यादिनि सुगंधिनि माल्यादिनि वै प्रभो

मयाऽऽनीतानि पूजार्थं गृहाण गणनायक

ॐ सिद्धिबुद्धि सहित श्री गणेशाय नम: पुष्पाणि समर्पयामि ||

દૂર્વા-

दूर्वांकुरान सुहरितान मृतान् मंगल प्रदान |

आनितास्तव पूजार्थं गृहाण गणनायक ||

ॐ सिद्धिबुद्धि सहित श्री गणेशाय नम: दूर्वांकुरान समर्पयामि ||

ધૂપં- (અગરબત્તી)

वनस्पति रसो दिव्यो गंधाढ्यो गंध उत्तम: |

आघ्रेय सर्व देवानां धूपोऽयं प्रतिगृह्यताम् ||

ॐ सिद्धिबुद्धि सहित श्री गणेशाय नम: धूपं समर्पयामि ||

દીપં-

आज्येन वर्तिना युक्तं वह्निना च प्रयोजितम्

दीपं गृहाण देवेश त्रेलोक्य तिमिरापहम् ||

ॐ सिद्धिबुद्धि सहित श्री गणेशाय नम: दीपं दर्शयामि ||

નૈવેદ્યં- *ગણેશજીને નૈવેદ્ય ધરાવવું*

शर्करा खंडखाद्यानि दधिक्षीर घृतानि च |

आहारं भक्ष्यं भोज्यं च गृहाण गणनायक ||

ॐ सिद्धिबुद्धि सहित श्री गणेशाय नम: नैवेद्यं निवेदयामि ||

મુખવાસ- *પાન, સપારી, એલચી અને લવિંગ.*

एलालवेंग संयुक्तं पुगीफलं समन्वितम् |

तांबुलं च मया दत्तं गृहाण गणनायक ||

ॐ सिद्धिबुद्धि सहित श्री गणेशाय नम: मुखवासं समर्पयामि ||

દક્ષિણા-

हिरण्य गर्भ गर्भस्थं हेमबीजं विभावसो |
अनंत पूण्य फलदमत: शांतिं प्रयच्छ मे ||
ॐ सिद्धिबुद्धि सहित श्री गणेशाय नम: दक्षिणां समर्पयामि ||

પ્રદક્ષિણા-

यानि कानि च पापानि जन्मान्तर कृतानि च |
तानि सर्वाणि नश्यन्तु प्रदक्षिणा पदे पदे ||
ॐ सिद्धिबुद्धि सहित श्री गणेशाय नम: प्रदक्षिणां करोमि ||

ફરીથી એક ચંદનવાળું ફૂલ ચડાવવું

ॐ सर्वोपचारार्थे गंधपुष्पाभ्यां संपुज्यामि ||

કળશ પૂજા

-કળશને હાથ અડાડવા

हेमरोप्यादि संभूतं ताम्रजं सुदृढं नवम् |
कलशं धौत कल्माषं छिद्रवर्ण विवर्जितम् ||

-કળશમાં પાણી રેડવું

जीवनं सर्व जीवानां पावनं पावनात्मकं |
बीज सर्वौषधिनां च तज्जलं पूरयाम्यहम् ||

-કળશને નાડાછડી બાંધવી

सूत्रं कार्पास संभूतं ब्रह्मणा निर्मितं पुरा |
येन बद्धं जगत्सर्वं वेष्टनं कलशस्य च ||

-કળશમાં દૂર્વા નાખવી

दूर्वे ह्यमृत संपन्ने शतमूले शतांकुरे |
शतं पातक संहर्ति कलशे त्वां क्षिपाम्यहम् ||

પંચપલ્લવ-

अश्वस्थो दुम्बर प्लक्ष आम्र न्यग्रोध पल्लवा: |
पंचभृंगा ईमे प्रोक्ता: कलशे निक्षिपाम्यहम् ||

પુષ્પ-

विविधं पुष्पं जातं देवानां प्रीति वर्धनम् |
क्षिप्तं यत्कार्य संभूतं कलशे निक्षिपाम्यहम् ||

પંચધાન્ય-

धान्यौषधि मनुष्याणां जीवनं परमं स्मृतम् |
क्षिप्तं यत्कार्य संभूतं कलशे निक्षिपाम्यहम् ||

સોપારી-

पूगीफलं महद्दीव्यं पवित्र पापनाशनम् |
पुत्रपौत्रादि फलद: कलशे प्रक्षिपाम्यहम् ||

દક્ષિણા-

हिरण्यगर्भ गर्भस्थं हेमबीजं विभावसो |
अनंत पूण्य फलदमत: कलशे प्रक्षिपाम्यहम् ||

પંચરત્ન-

कनकं कुलिशं नीलं पद्मरागं च मौक्तिकम् |
एतानि पंच रत्नानि कलशे प्रक्षिपाम्यहम ||

નાળિયેર-

पिधानं सर्व वस्तुनां सर्व कार्यार्थ साधनम् |
संपूर्ण कलशो येन पात्रं तत्कलशोपरि ||

-હાથમાં ચોખા લેવા. વરુણદેવનું ધ્યાન ધરવું.

ॐ अस्मिन्कलशे वरुणं सांगं सपरिवारं सायुधम् |
सशक्तिं आह्वायामि स्थापयामि

प्रतिष्ठा सर्व देवानाम् ||
मित्रावरुण निर्मिता प्रतिष्ठां ते करोम्यत्र |
कलशे दैवेते सह ॐ वरुणाय नम: ||
वरुण सुप्रतिष्ठो वरदो भव पाशहस्तं च वरुणम् |
अम्भसांपतिम् ईश्वरं आवाहयामि यज्ञेऽस्मिन् ||
ॐ वरुणाम् आह्वायामि स्थापयामि ध्यायामि ||

ચોખા વધાવી દેવા.

પૂજન: ॐ वरुणाय नम: गंधं पुष्पं धुपं दीपं
नैवेद्यं कुंकुमं अक्षतान् समर्पयामि ||

શ્રી લક્ષ્મીનારાયણ પૂજન

ધ્યાન: હાથ જોડી રાખી લક્ષ્મીનારાયણ ભગવાનનું ધ્યાન ધરવું.

शांताकारं भुजगशयनं पद्मनाभं सुरेशम् |
विश्वाधारं गगन सदृशं मेघवर्णं शुभांगम् ||
लक्ष्मीकातं कमलनयनं योगिभिर्ध्यानगम्यम् |
वंदे विष्णुं भवभयहरं सर्वलोकैक नाथम् ||

આહ્વાનં- *હાથમાં ચોખા લેવા.-*

आगच्छ भगवन्देव स्थाने चात्र स्थिरो भव |
यावत्पूजा करिष्यामि तावत्त्वं संनिधो भव ||
ॐ श्री लक्ष्मीनारायणाभ्यां नम: आह्वानार्थे अक्षतान् समर्पयामि ||

આસનં- આસનના પ્રતિક તરીકે સૂતરનો ટૂકડો લેવો ||

रम्यं सुशोभनं दिव्यं सर्व सौख्यकरं शुभम् |
आसनं च मया दत्तं गृहाण परमेश्वर ||
ॐ श्री लक्ष्मीनारायणाभ्यां नम:

आसनं समर्पयामि ||

પાદ્યં- ચમચીમાં પાણી લઈ જમણા હાથમાં પકડી રાખવું.

उष्णोदकं निर्मलं च सर्व सौगंध्य संयुतम् |
पाद प्रक्षालनार्थाय दत्तं ते प्रतिगृह्यताम् ||
ॐ श्री लक्ष्मीनारायणाभ्यां नमः
पाद्यं समर्पयामि ||

અર્ઘ્ય- *આચમનીમાં પાણી, ફૂલ, ફળ, ચંદન, ચોખા, દક્ષિણા વગેરે અર્ઘ્ય માટે મૂકવું.*

रोप्यपात्रे स्थितं तोयं गंध पुष्प फलान्वितम् |
सहिरण्यं ददाम्यर्घ्यं गृहाण परमेश्वर ||
ॐ श्री लक्ष्मीनारायणाभ्यां नमः अर्घ्यं समर्पयामि ||

આચમનં- ચમચીમાં પાણી લઈ જમણા હાથમાં પકડી રાખવું ||

सर्व तीर्थ समायुक्तं सुगंधिं निर्मलं जलम् |
आचम्यतां मया दत्तं गृहाण परमेश्वर ||
ॐ श्री लक्ष्मीनारायणाभ्यां नमः
आचमनं समर्पयामि ||

પયઃ સ્નાનં-દૂધ- ભગવાનને દૂધ ચડાવવું ||

कामधेनु समुत्पन्नं सर्वेषाम जीवनं प्रदम् |
पावनं यज्ञहेतुश्च पयः स्नानार्थमर्पितम् ||
ॐ श्री लक्ष्मीनारायणाभ्यां नमः पयः
स्नानं समर्पयामि ||

દધિસ્નાનં- ભગવાનને દહીં ચોળી સ્નાન કરાવવું.

पयसस्तु समुद्भूतं मधुराम्ल शशिप्रभम् |
दध्यानीतं मया देवं स्नानार्थं प्रतिगृह्यताम् ||

ॐ श्री लक्ष्मीनारायणाभ्यां नम:

दधि स्नानं समर्पयामि ||

ઘૃતસ્નાનં- ઘી વડે સ્નાન.

नवनीत समुत्पन्न देवानां प्रीतिवर्धनम् |

आज्यं तुभ्यं प्रदास्यामि स्नानार्थं प्रतिगृह्यताम् ||

ॐ श्री लक्ष्मीनारायणाभ्यां नम:

घृत स्नानं समर्पयामि ||

મધુસ્નાનં-

तरुपुष्प समुद्भूतं सुस्वादु मधुरं मधु |

तेज: पुष्टि करं दिव्यं स्नानार्थं प्रतिगृह्यताम् ||

ॐ श्री लक्ष्मीनारायणाभ्यां नम:

मधु स्नानं समर्पयामि ||

શર્કરાસ્નાનં-

ईक्षुसार समुद्भूता शर्करा पुष्टिकारिका ||

मलापहारिका दिव्या मया स्नानार्थमर्पिता ||

ॐ श्री लक्ष्मीनारायणाभ्यां नम:

शर्करा स्नानं समर्पयामि ||

ગંધોદકસ્નાનં (ચંદનયુક્ત પાણી)

मलयाचल संभूतं चंदनागरु संभवम् |

गंधोदक मया दत्तं स्नानार्थं प्रतिगृह्यताम् ||

ॐ श्री लक्ष्मीनारायणाभ्यां नम:

गंधोदक स्नानं समर्पयामि ||

ઉદ્વર્તનસ્નાનં- (ગુલાબજળ)

नाना सुगंधी द्रव्यं च चंदनं रजनियुतम् |

उद्वर्तनं मया दत्तं स्नानार्थं प्रतिगृह्यताम् ||
ॐ श्री लक्ष्मीनारायणाभ्यां नम:
उद्वर्तन स्नानं समर्पयामि ||

શુદ્ધોદક સ્નાનં

स्नानार्थ तव देवेश पवित्रं तोयमुत्तमम्
तीर्थेभ्यश्च समानीतं   गृहाण परमेश्वर ||
ॐ श्री लक्ष्मीनारायणाभ्यां नम:
शुद्धोदक स्नानं समर्पयामि ||

સત્યનારાયણ ભગવાનને તરભાણામાંથી લઈ ચોખ્ખા કપડા વડે લૂછી, પોતાના સ્થાને મૂકવા, અને પછી આગળની પૂજા કરવી.

વસ્ત્રં   વસ્ત્રના પ્રતિક તરીકે લાલ સૂતરનો (નાડાછડીનો) ટૂકડો લેવો.

सर्वाभूषाधिके साम्ये लोकलज्जा निवारणे |
मयोपयादिते तुभ्यं वाससी प्रतिगृह्यताम् ||
ॐ श्री लक्ष्मीनारायणाभ्यां नम:
वस्त्रोपवस्त्रे समर्पयामि ||

યજ્ઞોપવિતં: સફેદ દોરાના નવ તાંતણાની જનોઈ બનાવી પહેરાવવી.

नवभिस्तंतुभिर्युक्तं त्रिगुणं देवतामयम् |
यज्ञोपवितं परमं गृहाण परमेश्वर ||
ॐ श्री लक्ष्मीनारायणाभ्यां नम:
उपवीतं समर्पयामि ||

ગંધં (ચંદન): ભગવાનને ચંદનનો ચાંલ્લો કરવો.

श्रीखंडं चंदनं दिव्यं गंधाढ्य सुनमोहरम् |
विलेपनं सुर श्रेष्ठ चंदनं प्रतिगृह्यताम् ||
ॐ श्री लक्ष्मीनारायणाभ्यां नम: चंदनं समर्पयामि ||

અક્ષતાન્: ચોખા વધાવવા.

अक्षतांश्च सुरश्रेष्ठ कुंकुमाता सुशोभिता |
मया निवेदिता भक्त्या गृहाण परमेश्वर ||
ॐ श्री लक्ष्मीनारायणाभ्यां नम:
अक्षतान् समर्पयामि ||

પુષ્પાણિ: ફૂલ ચડાવવાં.

माल्यादिनि सुगंधिनि माल्यादिनि वै प्रभो |
मयाऽऽहृतानि पुष्पाणि पूजार्थं परमेश्वर ||
ॐ श्री लक्ष्मीनारायणाभ्यां नम:
पुष्पाणि समर्पयामि ||

તુલસીદલાનિ: તુલસીદળ ચડાવવાં.

सेवन्तिका बकुल चंपकपाटलाब्जै:
पुन्ना गजातीकरवीर रसाल पुष्पै: |
बिल्वप्रवाल तुलसीदलमल्लिकाभि:
त्वां पूज्यामि जगदीश मे प्रसीद ||
ॐ श्री लक्ष्मीनारायणाभ्यां नम:
तुलसीदलानि समर्पयामि ||

અંગપૂજનં- *ડાબા હાથમાં ચોખા લઈ જમણા હાથે બબ્બે દાણા* વધાવવા.

ॐ नारायणाय नम: पाद्यौ पूज्यामि |
ॐ पुरुषोत्तमाय नम: गुल्फो पूज्यामि |
ॐ मधुसुदनाय नम: जानुनी पूज्यामि |
ॐ केशवाय नम: जंघे पूज्यामि |
ॐ अनंताय नम: कटि पूज्यामि |

ॐ विष्णवे नम: मेढं पूज्यामि |

ॐ प्रद्युम्नाय नम: नाभिं पूज्यामि |

ॐ अनिरुद्धाय नम: हृदयं पूज्यामि |

ॐ श्रीकंठाय नम: कंठं पूज्यामि |

ॐ गोविंदाय नम: बाहु पूज्यामि |

ॐ वाचस्पते नम: मुखं पूज्यामि |

ॐ वासुदेवाय नम: नेत्रे पूज्यामि |

ॐ सर्वात्मने नम: शिर: पूज्यामि |

ॐ विश्वरूपिणे नम: सर्वांग पूज्यामि ||

અથાવરણ પૂજનં- હાથમાં ફૂલ અને ચોખા લેવા ||

पूर्वे हृदयाय नम: | दक्षिणे शिरसे नम:

पश्चिमे शिखायै नम: | उत्तरे कवचाय नम: |

पूर्वे शंखाय नम: | दक्षिणे चक्राय नम: |

पश्चिमे गदाय नम: | उत्तरे पद्माय नम: ||

अभिष्ट सिद्धि मे देहि शरणागत वत्सल |

भक्त्या समर्पये तुभ्यं समस्तावरणार्चनम् ||

----ચોખા વધાવી દેવા.

વિષ્ણુ સહસ્રનામાવલિ

ધ્યાનં- હાથ જોડી રાખવા.

शांताकारं भुजगशयनं पद्मनाभं सुरेशम् |

विश्वाधारं गगन सदृशं मेघवर्णं शुभांगम् ||

लक्ष्मीकातं कमलनयनं योगिभिर्ध्यानगम्यम् |

वंदे विष्णुं भवभयहरं सर्वलोकैक नाथम् ||

દરેક વખતે નમઃ કહેતાં તુલસીપત્ર કે ચોખા ચડાવવા.

ॐ श्री विष्णवे नमः ------ॐ અને નમઃ દરેક જગ્યાએ લેવું ||

१ || ॐ विश्वस्मै नमः २ || विष्णवे ३ || वषट्काराय ४ || भूतभव्यभवत्प्रभवे ५ || भूतभृते ६ || भूतकृते ७ || भावाय ८ || भूतात्मने ९ || भूतभावनाय १० || पूतात्मने ११ || परमात्मने १२ || मुक्तानांपरमागतये १३ || अव्याय १४ || पुरुषाय १११५ साक्षिणे १६ || क्षेत्रज्ञाय १७ || अक्षराय १८ || योगाय १९ || योगविदां नेत्रे २० || प्रधानपुरुषेश्वराय २१ || नारसिंहवपुषे २२ || श्रीमते २३ || केशवाय २४ || पुरुषोत्तमाय २५ || सर्वाय २६ || शर्वाय २७ || शिवाय २८ || स्थाणवे २९ || भूतादये ३० || निधिरव्याय ३१ || संभवाय ३२ || भावनाय ३३ || भर्त्रे ३४ || प्रभवाय ३५ || प्रभवे ३६ || ईश्वराय ३७ || स्वयंभुवे ३८ || शंभवे ३९ || आदित्याय ४० || पुष्कराक्षाय ४१ || महास्वनाय ४२ || अनादिनिधिनाय ४३ || धात्रे ४४ || विधात्रे ४५ || धातुरुत्तमाय ४६ || अप्रमेयाय ४७ || हृषिकेशाय ४८ || पद्मनाभाय ४९ || अमरप्रभवे ५० || विश्वकर्मणे ५१ || मनवे ५२ || तवष्ट्रे ५३ || स्थविष्ठाय ५४ || स्थविरोध्रुवाय ५५ || अग्राह्याय ५६ || शाश्वताय ५७ || कृष्णाय ५८ || लोहिताक्षाय ५९ || प्रतर्दनाय ६० || प्रभुताय ६१ || त्रिक्कुब्धाम्ने ६२ || पवित्राय ६३ || मंगलपराय ६४ || ईशानाय ६५ || प्राणदाय ६६ || प्राणाय ६७ || ज्येष्ठाय ६८ || श्रेष्ठाय ६९ || प्रजापतये ७० || हिरण्यगर्भाय ७१ || भुगर्भाय ७२ || माधवाय ७३ || मधुसुदनाय ७४ || ईश्वराय ७५ || विक्रमिणे ७६ || धन्विने ७७ || मेधाविने ७८ || विक्रमाय ७९ || क्रमाय ८० || अनुत्तमाय ८१ || दुराधर्षाय ८२ || कृतज्ञाय ८३ || कृतये ८४ || आत्मवते ८५ || सुरेशाय ८६ || शरणाय ८७ || शर्मणे ८८ || विश्वरेतसे ८९ || प्रजाभवाय ९० || अहने ९१ || संवत्सराय ९२ || व्यालाय ९३ ||

प्रत्याय ९४ || सर्वदर्शनाय ९५ || अजाय ९६ || सर्वेश्वराय ९७ || सिद्धाय ९८ || सिद्धये ९९ || सर्वादये १०० || अच्युताय १०१ || वृषाकपये १०२ || अमेयात्मने १०३ || सर्वयोगविनिसूताय १०४ || वसवे १०५ || वसुमनसे १०६ || सत्याय १०७ || समात्मने १०८ || असंमिताय १०९ || समाय ११० || अमोघाय १११ || पुंडरीकाक्षाय ११२ || वृषकर्मणे ११३ || वृषाकृतये ११४ || रुद्राय ११५ || बहुशिरसे ११६ || बभ्रवे ११७ || विश्वयोनये ११८ || शुचिश्रवसे ११९ || अमृताय १२० || शाश्वतस्थाणवे १२१ || वरारोहाय १२२ || महातपसे १२३ || सर्वगाय १२४ सर्वविद्भानवे १२५ || विश्वक्सेनाय १२६ || जनार्दनाय १२७ || वेदाय १२८ || वेदांविंदे १२९ || अव्यंगाय १३० || वेदांगाय १३१ || वेदविदे १३२ || कवये १३३ || लोकाध्यक्षाय १३४ || सुराध्यक्षाय १३५ || धर्माध्यक्षाय १३६ || कृताकृताय १३७ || चतुरात्मने १३८ || चतुर्व्युहाय १३९ || चतुर्दृष्टाय १४० || चतुर्भुजाय १४१ || भ्राजिष्णवे १४२ || भोजनाय १४३ || भोक्त्रे १४४ || सहिष्णवे १४५ || जगदादिजाय १४६ || अनघाय १४७ || विजयाय १४८ || जेत्रे १४९ || विश्वयोनये १५० || पुनर्वसवे १५१ || उपेन्द्राय १५२ || वामनाय १५३ || प्रांशवे १५४ || अमोघाय १५५ || शुचये १५६ || ऊर्जिताय १५७ || अतीन्द्राय १५८ || संग्रहाय १५९ || सर्गाय १६० || धृतात्मने १६१ || नियमाय १६२ || यमाय १६३ || वेद्याय १६४ || वैद्याय १६५ || सदायोगिने १६६ || वीरघ्ने १६७ || माधवाय १६८ || मधवे १६९ || अतीन्द्राय १७० || महामायाय १७१ || महोत्साहाय १७२ || महाबलाय १७३ || महाबुद्धये १७४ || महावीर्याय १७५ || महाशक्त्ये १७६ || महाद्युतये १७७ || अनिर्देश्यवपुषे १७८ || श्रीमते १७९ || अमेयात्मने १८० || महाद्रिधृषे १८१ || महेष्वासाय १८२ || महीभर्त्रे १८३ || श्रीनिवासाय १८४ || सतांगतये १८५ || अनिरुद्धाय १८६

|| सुरानंदाय १८७ || गोविंदाय १८८ || गोविंदापतये १८९ || मरीचये १९० || दमनाय १९१ || हंसाय १९२ || सुपर्णाय १९३ || भुजगोत्तमाय १९४ || हिरण्यनाभाय १९५ || सुतपसे १९६ || पद्मनाभाय १९७ || प्रजापतये १९८ || अमृत्यवे १९९ || सर्वदृशे २०० || सिंहाय २०१ || संधात्रे २०२ || संधिमते २०३ || स्थिराय २०४ || अजाय २०५ || दुर्मर्षणाय २०६ || शास्त्रे २०७ || विश्रुतात्मने २०८ || सुरारिघ्ने २०९ || गुरवे २१० || गुरुत्तमाय २११ || धाम्ने २१२ || सत्याय २१३ || सत्य पराक्रमाय २१४ || निमिषाय २१५ || अनिमिषाय २१६ || स्रग्विणे २१७ || वाचस्पतिरुदारधिये २१८ || अग्रण्ये २१९ || ग्रामण्ये २२० || श्रीमते २२१ || न्यायाय २२२ || नेत्रे २२३ || समीरणाय २२४ || सहस्रमूर्ध्ने २२५ || विश्वात्मने २२६ || सहस्राक्षाय २२७ || सहस्रपदे २२८ || आवर्तनाय २२९ || निर्वृतात्मने २३० || संवृताय २३१ || संप्रतर्दनाय २३२ || अह:संवर्तकाय २३३ || वहनये २३४ || अनिलाय २३५ || धरणीधराय २३६ || सुप्रसादाय २३७ || प्रसन्नात्मने २३८ || विश्वभुजे २३९ || विश्वधृगे २४० || विभवे २४१ || सत्कर्ते २४२ || सत्कृताय २४३ || साधवे २४४ || जहनवे २४५ || नारायणाय २४६ || नराय २४७ || असंख्येयाय २४८ || अप्रमेयात्मने २४९ || विशिष्टाय २५० || शिष्टकृते २५१ || शुचये २५२ || सिद्धार्थाय २५३ || सिद्धसंकल्पाय २५४ || सिद्धिदाय २५५ || सिद्धिसाधनाय २५६ || वृषाहिणे २५७ || वृषभाय २५८ || विष्णवे २५९ || वृषपर्वणे २६० || वृषोदराय २६१ || वर्धनाय २६२ || वर्धमानाय २६३ || विविक्ताय २६४ || श्रुतिसागराय २६५ || सुभुजाय २६६ || दुर्धराय २६७ || वाग्मिने २६८ || महेन्द्राय २६९ || वसुदाय २७० || वसवे २७१ || नैकरूपाय २७२ || बृहद्रूपाय २७३ || शिपिविष्टाय २७४ || प्रकाशनाय २७५ || ओजस्तेजोद्युतिधराय २७६ ||

प्रकाशात्मने २७७ || प्रतापनाय २७८ || ऋद्धाय २७९ || स्पष्टाक्षराय २८० || मंत्राय २८१ || चंद्रांशवे २८२ || भास्करद्युतये २८३ || अमृतांशुद्भवाय २८४ || भानवे २८५ || शशिबिंदवे २८६ || सुरेश्वराय २८७ || औषधाय २८८ || जगतसेतवे २८९ || सत्यधर्म पराक्रमाय २९० || भूतभव्यभवन्नाथाय २९१ || पवनाय २९२ || पावनाय २९३ || अनलाय २९४ || कामघ्ने २९५ || कामकृते २९६ || कांताय २९७ || कामप्रदाय २९८ || कामाय २९९ || प्रभवे ३०० || युगादिकृते ३०१ || युगावर्ताय ३०२ || नैकमायाय ३०३ || महाशनाय ३०४ || अदृश्याय ३०५ || अव्यक्तरूपाय ३०६ || सहस्रजिते ३०७ || अनंतजिते ३०८ || ईष्टाय ३०९ || विशिष्टाय ३१० || शिष्टेष्टाय ३११ || शिखंडिने ३१२ || नहुषाय ३१३ || वृषाय ३१४ || क्रोधघ्ने ३१५ || क्रोधकृत्कर्ते ३१६ || विश्वबाहवे ३१७ || महीधराय ३१८ || अच्युताय ३१९ || प्रथिताय ३२० || प्राणाय ३२१ || प्राणदाय ३२२ || वासवानुजाय ३२३ || अपांनिधये ३२४ || अधिष्ठानाय ३२५ || अप्रमत्ताय ३२६ || प्रतिष्ठिताय ३२७ || स्कंदाय ३२८ || स्कंदधराय ३२९ || धुर्याय ३३० || वरदाय ३३१ || वायुवाहनाय ३३२ || वासुदेवाय ३३३ || बृहद्भानवे ३३४ || आदिदेवाय ३३५ || पुरंदराय ३३६ || अशोकाय ३३७ || तारणाय ३३८ || ताराय ३३९ || शुराय ३४० || शौरये ३४१ || जनेश्वराय ३४२ || अनुकुलाय ३४३ || शतावर्ताय ३४४ || पद्मिने ३४५ || पद्मनिभेक्षणाय ३४६ || पद्मनाभाय ३४७ || अविंदाक्षाय ३४८ || पद्मगर्भाय ३४९ || शरीरभृते ३५० || पावने ३५१ || ऋद्धाय ३५२ || वृद्धाय ३५३ || महाक्षयाय ३५४ || गरुडध्वजाय ३५५ || अतुलाय ३५६ || शरभाय ३५७ || भीमाय ३५८ || समयज्ञाय ३५९ || हविर्हरये ३६० || सर्वलक्षणलक्षणाय ३६१ || लक्ष्मीवते ३६२ || समितिजयाय ३६३ || विक्षराय ३६४ || रोहिताय

३६५ || मार्गहेतवे ३६६ || दामोदराय ३६७ || सहाय ३६८ || महीधराय ३६९ || महाभागाय ३७० || वेगवते ३७१ || अमिताशनाय ३७२ || उद्भवाय ३७३ || क्षोभनाय ३७४ || देवाय ३७५ || श्रीगर्भाय ३७६ || परमेश्वराय ३७७ || करणाय ३७८ || कारणाय ३७९ || कर्त्रे ३८० || विकर्त्रे ३८१ || गहनाय ३८२ || गुहाय ३८३ || व्यवसायाय ३८४ || व्यवस्थानाय ३८५ || संस्थानाय ३८६ || स्थानाय ३८७ || ध्रुवाय ३८८ || परर्द्धये ३८९ || परमाय ३९० || स्पष्टाय ३९१ || तुष्टाय ३९२ || पुष्टाय ३९३ || शुभेक्षणाय ३९४ || रामाय ३९५ || विरामाय ३९६ || विरजाय ३९७ || मार्गाय ३९८ || नेयाय ३९९ || नयाय ४०० || अनयाय ४०१ || वीराय ४०२ || शक्तिमतां श्रेष्ठाय ४०३ || धर्माय ४०४ || धर्मविदुत्तमाय ४०५ || वैकुंठाय ४०६ || पुरुषाय ४०७ || प्राणाय ४०८ || प्राणदाय ४०९ || प्रणवाय ४१० || पृथवे ४११ || हिरण्यगर्भाय ४१२ || शत्रुघ्नाय ४१३ || व्याप्ताय ४१४ || वायवे ४१५ || अधोक्षजाय ४१६ || ऋतवे ४१७ || सुदर्शनाय ४१८ || कालाय ४१९ || परमेष्ठिने ४२० || परिग्रहाय ४२१ || उग्राय ४२२ || संवत्सराय ४२३ || सक्षाय ४२४ || विश्रमाय ४२५ || विश्वदक्षिणाय ४२६ || विस्ताराय ४२७ || स्थावरस्थाणवे ४२८ || प्रमाणाय ४२९ || बीजमव्ययाय ४३० || अर्थाय ४३१ || अनर्थाय ४३२ || महाकोशाय ४३३ || महाभोगाय ४३४ || महाधनाय ४३५ || अनिर्विण्णाय ४३६ || स्थविष्ठये ४३७ || अभुवे ४३८ || धर्मयुपाय ४३९ || महामखाय ४४० || नक्षत्रनेमये ४४१ || नक्षत्रिणे ४४२ || क्षमाय ४४३ || क्षामाय ४४४ || समीहनाय ४४५ || यज्ञाय ४४६ || ईज्याय ४४७ || महेज्याय ४४८ || क्रतवे ४४९ || सत्राय ४५० || सतांगतये ४५१ || सर्वदर्शिने ४५२ || विमुक्तात्मने ४५३ || सर्वज्ञाय ४५४ || ज्ञानमुत्तमाय ४५५ || सुव्रताय ४५६ || सुमुखाय ४५७

|| सुक्ष्माय ४५८ || सुघोषाय ४५९ || सुखदाय ४६० || सुहृदे ४६१ || मनोहराय ४६२ || जितक्रोधाय ४६३ || वीरबाहवे ४६४ || यज्ञाय ४६५ || विदारणाय ४६६ || स्वापनाय ४६७ || स्ववशाय ४६८ || व्यापिने ४६९ || नैकात्मने ४७० || नैककर्मकृते ४७१ || वत्सलाय ४७२ || वत्सराय ४७३ || वत्सिने ४७४ || धनेश्वराय ४७५ || धर्मगुपे ४७६ || धर्मकृते ४७७ || धर्मिणे ४७८ || सते ४७९ || असते ४८० || क्षराय ४८१ || अक्षराय ४८२ || अविज्ञात्रे ४८३ || सहस्रांशवे ४८४ || विधात्रे ४८५ || कृतलक्षणाय ४८६ || गर्भस्तिनेमये ४८७ || सत्वस्थाय ४८८ || सिंहाय ४८९ || भूतमहेश्वराय ४९० || आदिदेवाय ४९१ || महादेवाय ४९२ || देवेशाय ४९३ || देवेभृद्गुरवे ४९४ || उत्तराय ४९५ || गोपतये ४९६ || गोप्त्रे ४९७ || ज्ञानगम्याय ४९८ || पुरातनाय ४९९ || शरीरभूतभृते ५०० || भोक्त्रे ५०१ || कपीन्द्राय ५०२ || भुरिदक्षिणाय ५०३ || सोमपाय ५०४ || अमृतपाय ५०५ || सोमाय ५०६ || पुरूजिते ५०७ || पुरूसत्तमाय ५०८ || विनयाय ५०९ || जयाय ५१० || सत्यसंधाय ५११ || दाशार्ह्राय ५१२ || सात्वतांपतये ५१३ || जीवाय ५१४ || विनयितासाक्षिणे ५१५ || मुकुंदाय ५१६ || अमितविक्रमाय ५१७ || अंभोनिधये ५१८ || अनंतात्मने ५१९ || महोदधिशयाय ५२० || अंतकाय ५२१ || अजाय ५२२ || महार्हाय ५२३ || स्वाभाव्याय ५२४ || जितामित्राय ५२५ || प्रमोदाय ५२६ || आनंदाय ५३७ || नंदनाय ५२८ || नंदाय ५२९ || सत्यधर्मिणे ५३० || त्रिविक्रमाय ५३१ || महर्षि कपिलाचार्याय ५३२ || कृतज्ञाय ५३३ || मेदिनीपतये ५३४ || त्रिपदाय ५३५ || त्रिदशाध्यक्षाय ५३६ || महाशृंगाय ५३७ || कृंतांतकृते ५३८ || महावराहाय ५३९ || गोविंदाय ५४० || सुषेणाय ५४१ || कनकांगदिने ५४२ || गुह्याय ५४३ || गभीराय ५४४ || गहनाय ५४५ || गुप्ताय ५४६ || चक्रगदाधराय ५४७

|| वेधसे ५४८ || स्वांगाय ५४९ || अजिताय ५५० || कृष्णाय ५५१ || दृढाय ५५२ || संकर्षाय ५५३ || अच्युताय ५५४ || वरूणाय ५५५ || वारूणाय ५५६ || वृक्षाय ५५७ || पुष्कराक्षाय ५५८ || महामनसे ५५९ || भगवते ५६० || भगघ्ने ५६१ || आनंदिने ५६२ || वनमालिने ५६३ || हलायुधाय ५६४ || आदित्याय ५६५ || ज्योतिरादित्याय ५६६ || सहिष्णवे ५६७ || गतिसत्तमाय ५६८ || सुधन्वने ५६९ || खंडपरशवे ५७० || दारुणाय ५७१ || द्रविणपप्रदाय ५७२ || दिवस्पृशे ५७३ || सर्वदृग्व्यासाय ५७४ || वाचस्पतये ५७५ || अयोनिजाय ५७६ || त्रिसाम्ने ५७७ || शांतिदाय ५७८ || सामगाय ५७९ || निर्वाणाय ५८० || भेषजाय ५८१ || भिषजे ५८२ || संन्यासकृते ५८३ || शमाय ५८४ || शांताय ५८५ || निष्ठाशांतिपरायणाय ५८६ || शुभांगाय ५८७ || शांतिदाय ५८८ || स्रष्टे ५८९ || कुमुदाय ५९० || कुवलेशयाय ५९१ || गोहिताय ५९२ || गोपतये ५९३ || गोप्त्रे ५९४ || वृषभाक्षाय ५९५ || वृषप्रियाय ५९६ || अनिवर्तिने ५९७ || निवृत्तात्मने ५९८ || संक्षेप्त्रे ५९९ || क्षेमकृते ६०० || शिवाय ६०१ || श्रीवत्सवक्षसे ६०२ || श्रीवासाय ६०३ || श्रीपतये ६०४ || श्रीमतांवराय ६०५ || श्रीदाय ६०६ || श्रीशाय ६०७ || श्रीनिवासाय ६०८ || श्रीनिधये ६०९ || श्रीविभावनाय ६१० || श्रीधराय ६११ || श्रीकराय ६१२ || श्रेयसे ६१३ || श्रीमते ६१४ || लोकत्रयाश्रयाय ६१५ || स्वक्षाय ६१६ || स्वंगाय ६१७ || शतानंदाय ६१८ || नंदिने ६१९ || ज्योतिर्गणेश्वराय ६२० || विजितात्मने ६२१ || विधयात्मने ६२२ || सत्कीर्तये ६२३ || छिन्नसंशयाय ६२४ || उदीर्णाय ६२५ || सर्वतश्चक्षुषे ६२६ || अनीशाय ६२७ || शाश्वतस्थिराय ६२८ || भूशयाय ६२९ || भूषणाय ६३० || भुतये ६३१ || विशोकाय ६३२ || शोकनाशनाय ६३३ || अर्चिष्मते ६३४ || अर्चिताय ६३५ || कुंभाय

६३६ || विशुद्धात्मने ६३७ || विशोधनाय ६३८ || अनिरुद्धाय ६३९ || अप्रतिरथाय ६४० || प्रद्युम्नाय ६४१ || अमितविक्रमाय ६४२ || कालनेमिनिघ्ने ६४३ || वीराय ६४४ || शौरये ६४५ || शूरजनेश्वराय ६४६ || त्रिलोकात्मने ६४७ || त्रिलोकेशाय ६४८ || केशवाय ६४९ || केशिघ्ने ६५० || हरये ६५१ || कामदेवाय ६५२ || कामपालाय ६५३ || कामिने ६५४ || कांताय ६५५ || कृतागमाय ६५६ || अनिर्देश्यवपुषे ६५७ || विष्णवे ६५८ || वीराय ६५९ || अनंताय ६६० || धनंजयाय ६६१ || ब्रह्मिण्याय ६६२ || ब्रह्मकृते ६६३ || ब्रह्मणे ६६४ || ब्रह्मिणे ६६५ || ब्रह्मविवर्धनाय ६६६ || ब्रह्मविदे ६६७ || ब्रह्मणाय ६६८ || ब्राह्मिणे ६६९ || ब्रह्मज्ञाय ६७० || ब्राह्मणप्रियाय ६७१ || महाक्रमाय ६७२ || महाकर्मणे ६७३ || महातेजसे ६७४ || महोदगाय ६७५ || महाक्रतवे ६७६ || महायज्वने ६७७ || महायज्ञाय ६७८ || महाहविषे ६७९ || स्तव्याय ६८० || स्तवप्रियाय ६८१ || स्तोत्राय ६८२ || स्तुतये ६८३ || स्तोत्रे ६८४ || रणप्रियाय ६८५ || पूर्णाय ६८६ || पूरयित्रे ६८७ || पुण्याय ६८८ || पुण्यकीर्तये ६८९ || अनामयाय ६९० || मनोजयाय ६९१ || तीर्थकराय ६९२ || वसुरेतसे ६९३ || वसुप्रदाय ६९४ || वासुप्रदाय ६९५ || वासुदेवाय ६९६ || वसवे ६९७ || वसुमनसे ६९८ || हविषे ६९९ || सद्गतये ७०० || सत्कृतये ७०१ || सत्तायै ७०२ || सद्भुतयै ७०३ || सत्यपरायणाय ७०४ || शूरसेनाय ७०५ || यदुश्रेष्ठाय ७०६ || सन्निवासाय ७०७ || सुयामुनाय ७०८ || भुतावासाय ७०९ || वासुदेवाय ७१० || सर्वासुनिलायाय ७११ || अनलाय ७१२ || दर्पघ्ने ७१३ || दर्पदाय ७१४ || दप्ताय ७१५ || दुर्धराय ७१६ || अपराजिताय ७१७ || विश्वमूर्तये ७१८ || महामूर्तये ७१९ || दीप्तमूर्तये ७२० || अमूर्तिमते ७२१ || अनेकमूर्तये ७२२ || अव्यक्ताय ७२३ || शतमूर्तये

७२४ || शताननाय ७२५ || एकाय ७२६ || नैकाय ७२७ || सवाय ७२८ || काय ७२९ || कस्मै ७३० || यस्मै ७३१ || तस्मै ७३२ || पद्यनुत्तमाय ७३३ || लोकबंधवे ७३४ || लोकनाथाय ७३५ || माधवाय ७३६ || भक्तवत्सलाय ७३७ || सुवर्णवर्णाय ७३८ || हेमांगाय ७३९ || वरांगाय ७४० || चंगनांगदिने ७४१ || वीरघ्ने ७४२ || विषमाय ७४३ || शुन्याय ७४४ || धृताशिषे ७४५ || अचलाय ७४६ || चलाय ७४७ || अमानिने ७४८ || मानदाय ७४९ || मान्याय ७५० || लोकस्वामिने ७५१ || त्रिलोकधूपे ७५२ || सुमेघसे ७५३ || मेघजाय ७५४ || धन्याय ७५५ || सत्यमेघसे ७५६ || धराधराय ७५७ || तेजोवृषाय ७५८ || द्युतिधराय ७५९ || सर्वशस्त्रभृतांगवराय ७६० || प्रग्रहाय ७६१ || निग्रहाय ७६२ || व्यग्रहाय ७६३ || नैकशृंगाय ७६४ || गदाग्रजाय ७६५ || चतुर्मूर्तये ७६६ || चतुर्बाहवे ७६७ || चतुर्व्युहाय ७६८ || चतुर्गतये ७६९ || चतुरात्मने ७७० || चतुर्भावाय ७७१ || चतुर्वेदविदे ७७२ || एकपदे ७७३ || समावर्ताय ७७४ || निवृत्तात्मने ७७५ || दुर्जयाय ७७६ || दुरतिक्रमाय ७७७ || दुर्लभाय ७७८ || दुर्गमाय ७७९ || दुर्गाय ७८० || दुरावासायाय ७८१ || दुरारिघ्ने ७८२ || शुभांगाय ७८३ || लोकसारंगाय ७८४ || सुतंतवे ७८५ || तंतुवर्धनाय ७८६ || ईन्द्रकर्मणे ७८७ || महाकर्मणे ७८८ || कृतकर्मणे ७८९ || कृतागमाय ७९० || उद्‌भवाय ७९१ || सुंदराय ७९२ || सुंदाय ७९३ || रत्नाभाय ७९४ || सुलोचनाय ७९५ || अर्काय ७९६ वाजसनाय ७९७ || शृंगिणे ७९८ || जयंताय ७९९ || सर्वविजयिने ८०० || सुवर्णबिंदवे ८०१ || अक्षोभ्याय ८०२ || सर्ववागीश्वरेश्वराय ८०३ || महाहृदाय ८०४ || महागर्ताय ८०५ || महाभूताय ८०६ || महानिधये ८०७ || कुमुदाय ८०८ || कुंदराय ८०९ || कुंदाय ८१० || पर्जन्याय ८११ || पावनाय ८१२ ||

अनिलाय ८१३ || अमृतांशाय ८१४ || अमृतवपुषे ८१५ || सर्वज्ञाय ८१६ || सर्वतोमुखाय ८१७ || सुलभाय ८१८ || सुव्रताय ८१९ || सिद्धाय ८२० || शत्रुजिते ८२१ || शत्रुतापनाय ८२२ || न्यग्रोधाय ८२३ || उर्दुबराय ८२४ || अश्वत्थाय ८२५ || चाणुरांध्रनिषुदनाय ८२६ || सहस्रार्चिषे ८२७ || सप्तजिह्वाय ८२८ || सप्तैघसे ८२९ || सप्तवाहनाय ८३० || अमूर्तये ८३१ || अनघाय ८३२ || अचिंत्याय ८३३ || भयकृते ८३४ || भयनाशनाय ८३५ || अणवे ८३६ || बृहते ८३७ || कृशाय ८३८ || स्थुलाय ८३९ || गुणभृते ८४० || निर्गुणाय ८४१ || महते ८४२ || अधृताय ८४३ || स्वधृताय ८४४ || स्वास्याय ८४५ || प्राग्वंशाय ८४६ || वंशवर्धनाय ८४७ || भारभृते ८४८ || कथिताय ८४९ || योगिने ८५० || योगीशाय ८५१ || सर्वकामदाय ८५२ || आश्रमाय ८५३ || श्रमणाय ८५४ || क्षामाय ८५५ || सुपर्णाय ८५६ || वायुवाहनाय ८५७ || धनुर्धराय ८५८ || धनुर्वेदाय ८५९ || दंडाय ८६० || दमचित्रे ८६१ || दमाय ८६२ || अपराजिताय ८६३ सर्वसहाय ८६४ || नियंत्रे ८६५ || नियमाय ८६६ || यमाय ८६७ || सत्ववते ८६८ || सात्विकाय ८६९ || सत्याय ८७० सत्यधर्म परायणाय ८७१ || अभिप्रायाय ८७२ || प्रियार्हाय ८७३ || अर्हाय ८७४ || प्रियकृते ९७५ || प्रीतिवर्धनाय ८७६ || विहायसगतये ८७७ || ज्योतिषे ८७८ || सुरुचये ८७९ || हुतभुजे ८८० || विभवे ८८१ || रवये ८८२ || विरोचनाय ८८३ || सूर्याय ८८४ || सवित्रे ८८५ || रविलोचनाय ८८६ || अनंताय ८८७ || हुतभुजे ८८८ || भोक्त्रे ८८९ || सुखदाय ८९० || नैकजाय ८९१ || अग्रजाय ८९२ || अनिर्विण्याय ८९३ || सदामर्षिणे ८९४ || लोकाधिष्ठानाय ८९५ || अद्भूताय ८९६ || सनात् ८९७ || सनातनतमाय ८९८ ||कपिलाय ८९९ || कपये ९०० || अव्याय ९०१ || स्वस्तिदाय ९०२ || स्वस्तिकृते ९०३ || स्वस्तिने ९०४ ||

स्वस्तिभूजे ९०५ || स्वस्तिदक्षिणाय ९०६ || अरौद्राय ९०७ || कुंडलिने ९०८ || चक्रिणे ९१० || ऊर्जितशासनाय ९११ || शब्दातिगताय ९१२ || शब्दसहाय ९१३ || शिशिराय ९१४ || शर्वरीकराय ९१५ || अकुराय ९१६ || पेशलाय ९१७ || दक्षाय ९१८ || दक्षिणाय ९१९ || क्षमिणांवराय ९२० || विद्वत्तमाय ९२१ || वीतभयाय ९२२ || पूण्यश्रवणकीर्तनाय ९२३ || उत्तारणाय ९२४ || दुष्कृतिघ्ने ९२५ || पूण्याय ९२६ || दु:स्वप्ननाशनाय ९२७ || वीरघ्ने ९२८ || रक्षणाय ९२९ || संताय ९३० || जीवनाय ९३१ || पर्यवस्थिताय ९३२ || अनंतरूपाय ९३३ || अनंतश्रिये ९३४ || जीतमन्यवे ९३५ || भयापहाय ९३६ || चतुरस्त्राय ९३७ || गभीरात्मने ९३८ ||विदिशाय ९३९ || व्यादिशाय ९४० || दिशाय ९४१ || अनादये ९४२ || भुवे ९४३ || भुवोलक्ष्म्यै ९४४ || सुवीराय ९४५ || रुचिरांगदाय ९४६ जननाय ९४७ || जनजन्मादये ९४८ || भीमाय ९४९ || भीमपराक्रमाय ९५० || आधारनिलयाय ९५१ || धात्रे ९५२ || पुष्पहासाय ९५३ || प्रजागराय ९५४ || ऊर्ध्वगाय ९५५ || सत्पथाचाराय ९५६ || प्राणदाय ९५७ || प्रणवाय ९५८ || पणाय ९५९ || प्रमाणाय ९६० || प्राणनिलायाय ९६१ || प्राणभृते ९६२ || प्राणजीवनाय ९६३ || तत्त्वाय ९६४ || तत्त्वविदे ९६५ || एकात्मने ९६६ || जन्ममृत्युजरातिगाय ९६७ || भूर्भुवस्वस्तरवे ९६८ || ताराय ९६९ || सपित्रे ९७० || प्रपितामहाय ९७१ || यज्ञाय ९७२ || यज्ञपतये ९७३ || यजवने ९७४ || यज्ञांगाय ९७५ || यज्ञवाहनाय ९७६ || यज्ञभुते ९७७ || यज्ञकृते ९७८ || यज्ञिने ९७९ || यज्ञभुजे ९८० || यज्ञसाधनाय ९८१ || यज्ञान्कृते ९८२ || यज्ञगुह्याय ९८३ || अन्नाय ९८४ || अन्नादाय ९८५ || आत्मयोनये ९८६ || स्वयंजाताय ९८७ || वैखानसे ९८८ || सामगामनाय ९८९ || देवकीनंदनाय ९९० || स्रष्टे ९९१ || क्षिताशाय ९९२ || पापनाशनाय ९९३ || शंखभुते ९९४ ||

नंदकिने ९९५ || चक्रिणे ९९६ || शांर्गधन्विने ९९७ || गदाधराय ९९८ || रथांगपाणये ९९९ || अक्षोभ्याय १००० || ॐ सर्वप्रहरणायुधाय नम:
ईति श्री विष्णोर्दिव्य सहस्र नामावली: समाप्ता ||

अनेन तुलसीदल समर्पणाख्येन कर्मणा
श्री लक्ष्मी सहित श्री नारायण: प्रीयताम् ||

સૌભાગ્ય દ્રવ્ય- કંકુ અને સિંદુર

हरीद्रीम् कुंकुमं चैव सींदुरं कज्जलान्वितम् |
सौभाग्य द्रव्यं एतत् त्वं गृहाण परमेश्वर ||
ॐ श्री लक्ष्मीनारायणाभ्यां नम:
सौभाग्य द्रव्याणि समर्पयामि ||

ધૂપ

वनस्पति रसोद्भूतो गंधाढ्यो गंधोत्तम: |
आघ्रेय सर्व देवानां धूपोऽयं प्रतिगृह्यताम् ||
ॐ श्री लक्ष्मीनारायणाभ्यां नम:
धूपं समर्पयामि ||

દીપ

साज्यं वर्तिसंयुक्तं वह्निना योजितं मया |
दीपं गृहाण देवेश त्रैलोक्य तिमिरापहम् ||
ॐ श्री लक्ष्मीनारायणाभ्यां नम:
दीपं दर्शयामि ||

નૈવેદ્ય એક પાત્રમાં થોડો પ્રસાદ કાઢી પાત્ર ભગવાન આગળ નીચેનો મંત્ર ભણી મૂકવું.

शर्करा खंड खाद्यानि दधिक्षीरघृतानि च |
आहारं भक्ष्यं भोज्यं च नैवेद्यं प्रतिगृह्यताम् ||

ॐ श्री लक्ष्मीनारायणाभ्यां नम:

नैवेद्यं निवेदयामि ||

--પ્રસાદમાં તુલસીપત્ર મૂકી શુદ્ધ જળના છાંટા નાખી ભગવાનને જમાડવા.

ॐ प्राणाय स्वाहा | ॐ अपानाय स्वाहा |

ॐ व्यानाय स्वाहा | ॐ उदानाय स्वाहा |

ॐ समानाय स्वाहा ||

मध्ये पानीयं समर्पयामि ||

અને ફરીથી પાંચ વખત ઉપરના મંત્રો વડે જમાડવા. નીચેના મંત્રો બોલી ત્રણ વખત પાણી આપવું.

ॐ श्री लक्ष्मीनारायणाभ्यां नम:

उत्तर पोषणं समर्पयामि |

ॐ श्री लक्ष्मीनारायणाभ्यां नम:

हस्तप्रक्षालनं समर्पयामि |

ॐ श्री लक्ष्मीनारायणाभ्यां नम:

मुखप्रक्षालनं समर्पयामि ||

ચંદનયુક્ત પાણી ચડાવવું.

ॐ श्री लक्ष्मीनारायणाभ्यां नम:

करोद्वर्तनार्थे गंधं समर्पयामि ||

દક્ષિણા

हिरण्यगर्भ गर्भस्थं हेमबीजं विभावसो |

अनंत पूण्यफलदमत: शांतिं प्रयच्छ मे ||

ॐ श्री लक्ष्मीनारायणाभ्यां नम:

दक्षिणां समर्पयामि ||

આરતી- કપુરનો ટુકડો મોટા ચમચામાં સળગાવી ભગવાનની આરતી ઉતારવી.

मंगलं भगवान विष्णु मंगलं गरुडध्वज |
मंगलं पुंडरीकाक्षो मंगलायतनो हरि: ||
कर्पुर फलैरं करुणावतारं संसारसारं जगेन्द्रहारं |
सदा वसंती हृदयारं बिन्दे
भवं भवानि सहस्रं नमामि ||

- આરતીની ફરતે પાણી છાંટવું. પુષ્પો લઈ ભગવાનને આરતી આપવી. પોતે પણ લેવી. પ્રણામ કરવા.

હાથ ધોઈ ફૂલ લઈ ભગવાનનું સ્મરણ કરવું. હાથ જોડી રાખવા.

शांताकारं भुजगशयनं पद्मनाभं सुरेशम् |
विश्वाधारं गगन सदृशं मेघवर्णं शुभांगम् ||
लक्ष्मीकातं कमलनयनं योगिभिर्ध्यान गम्यम् |
वंदे विष्णुं भवभयहरं सर्वलोकैक नाथम् ||
जानामि पूजनमहं न हि शास्त्र सिद्धिं
शक्तिस्तु ते परिचिता मम सर्वतश्च |
पुष्पांजलि: भक्तश् चरणाब्जयोस्ते
संदीयते परिगृहाण विसृज्य गवषान ||

પ્રદક્ષિણા

यानि कानि च पापानि जन्मान्तर कृतानि च |
तानि सर्वाणि नश्यन्तु प्रदक्षिणा पदे पदे ||

વિશેષ અર્ઘ્ય –ચમચીમાં પાણી, ચોખા ચંદન ફૂલ વગેરે લેવું.

ईदं फलं मया देव स्थापितं पुरतस्तव |
तेन मे सफला वापितर्भवेत् जन्मनि जन्मनि ||

--હાથમાં ફૂલ લઈ ધ્યાન ધરવું ||

सत्यव्रतं सत्यपरं त्रिसत्यं

सत्यस्य योनि निहितं च सत्ये |

सत्यस्य सत्यमृत सत्यनेत्रं

सत्यात्मकं त्वां शरणं प्रपन्ना: ||

--કંકુવાળું ફૂલ અને ચોખા ભગવાનને ચડાવવાં ||

ॐ सर्वोपचारार्थे गंधाक्षत पुष्पाणि समर्पयामि ||

--હાથ જોડી પ્રાર્થના કરવી |

यन्मया भक्तियुक्तेन पत्रं पुष्पं फलं जलं |

निवेदितं च नैवेद्यं न तद् गृहाणानुकंपया ||

मंत्रहीनं क्रियाहीनं भक्तिहीनं जनार्दन |

यत्पूजितं मया देव परिपूर्ण तदस्तु मे ||

કથા

અધ્યાય ૧

--જમણા હાથમાં ફૂલ લઈ રાખી કથાનું શ્રવણ કરવું.

एकदा नैमिषारण्ये ऋषय: शौनकादय: |

पप्रच्छुर्मुनय: सर्वे सूतं पौराणिकं खलु ||

સજ્જનો! એક સમયની વાત છે. નૈમિષારણ્ય તીર્થ ક્ષેત્રમાં શૌનક

વગેરે ઋષીઓ ભેગા થયા હતા. તે સમયે પુરાણો તથા મહાભારતના રચયીતા શ્રી વ્યાસ મુનિના પ્રધાન શિષ્ય સુતજી પણ ત્યાં વિરાજમાન હતા.

ऋषय ऊचु:

व्रतेन तपसा किं वा प्राप्यते वांछितं फलम् |

तत् सर्वं श्रोतुमिच्छाम: कथयस्व महामुने ||

શૌનક વગેરે ઋષિઓએ શ્રી સુતજીને પુછ્યું કે હે મહામુનિ! વ્રત અથવા તપથી કયું વાંછિત ફળ પ્રાપ્ત થાય છે તે આપ અમને સમજાવીને કહેવાની કૃપા કરો.

सूत उवाच

नारदेनैव संपृष्टो भगवान् कमलापति: |

सुरर्षये यथैवाह तच्छृणुध्वं समाहिता: ||

શ્રી સુતજીએ કહ્યું: એક વાર આજ પ્રશ્ન યોગીરાજ નારદજીએ શ્રી લક્ષ્મીપતિ વિષ્ણુ ભગવાનને પૂછ્યો હતો. એનો જે ઉત્તર ભગવાને આપ્યો હતો તે જ કથા હું તમને સંભળાવું છું.

एकदा नारदो योगी परानुग्रहकांक्षया |

पर्यटन विविधान् लोकान् मर्त्यलोकमुपागत: ||

ततो दृष्ट्वा जनान् सर्वान् नानाक्लेशसमन्वितान् |

नानायोनिसमुत्पन्नान् क्लिश्यमानान् स्वकर्मभि: ||

એક સમયે પરોપકારની ઈચ્છાથી બધા લોકમાં ફરનાર યોગીરાજ નારદજી ફરતા ફરતા મૃત્યુ લોકમાં આવ્યા. ત્યાં એમણે ઘણા લોકોને પોત પોતાના પૂર્વ જન્મનાં કર્મ અનુસાર અનેક પ્રકારનાં દુ:ખો ભોગવતાં જોયાં.

केनोपायेन चैतेषां दु:खनाशो भवेद् ध्रुवम् |

ईति संचीत्य मनसा विष्णुलोकं गतस्तदा ||

"એવો કયો ઉપાય છે કે જેનાથી લોકોનાં આ દુ:ખો દૂર થઈ શકે" એવું વિચારી યોગીરાજ નારદજી વિષ્ણુ લોકમાં ગયા.

तत्र नारायणं देवं शुक्लवर्णं चतुर्भुजम् |

शंखचक्रगदापद्मवनमालाविभिषितम् ||

ત્યાં શંખ, ચક્ર, ગદા, પદ્મ અને વનમાલા ધારણ કરનાર શુક્લવર્ણ ચતુર્ભૂજ શ્રી વિષ્ણુ ભગવાન પાસે પહોંચ્યા.

नारद उवाच

दृष्ट्वा तं देवदेवेश स्तोतुं समुपचक्रमे |

नमो वांगमनसातीत रूपायानन्तशक्तये ||

आदिमध्यान्तहीनाय निर्गुणाय गुणात्मने |

सर्वेषामादिभूताय भक्तानामार्तिनाशिने ||

મન-વાણીથી પર, આદિ, મધ્ય અને અંત રહિત, અનંત શક્તિવાળા, સર્વના મૂળ કારણરૂપ, નિર્ગુણ છતાં ગુણાત્મા, ભક્તોનાં દુ:ખો દૂર કરનાર તે દેવોના દેવને જોઈ નારદજી બોલ્યા, 'હું આપને વંદન કરું છું.'

श्रुत्वा स्तोत्रं ततो विष्णु: नारदं प्रत्यभाषत |

किमर्थमागतोऽपि त्वं किं ते मनसि वर्तते |

कथयस्य महाभाग तत् सर्वं कथयामि ते ||

શ્રી ભગવાન બોલ્યા, હે ભાગ્યશાળી તમે શા માટે આવ્યા છો? તમારા મનમાં જે કંઈ હોય તે સઘળું કહો, હું તમને બધું જ જણાવીશ.

नारद उवाच

मर्त्यलोके जना: सर्वे नानाक्लेशसमन्विता: |
नानायोनिसमुत्पन्ना: पच्यन्ते पापकर्मभि: ||
तत् कथं शमयेन्नाथ लघूपायेन तद् वद |
तत् सर्वं श्रोतुमिच्छामि कृपास्ति यदि ते मयि ||

નારદ બોલ્યા: હે ભગવાન! પૃથ્વી પર કેટલાયે લોકો વિવિધ પ્રકારનાં દુ:ખોથી પીડાય છે. એ દુ:ખો દૂર કરવાનો કોઈ સરળ ઉપાય આપ જાણતા હો તો કૃપા કરી મને કહેવા આપને નમ્ર વિનંતિ કરું છું.

श्री भगवानुवाच

साधुपृष्टं त्वया वत्स लोकानुग्रहकांक्षया |
यत्कृत्वा मुच्यते मोहात् तच्छृणुष्व वदामि ते ||
व्रतमस्ति महत्पुण्यं स्वर्गे मर्त्ये च दुर्लभम् |
तव स्नेहान्मया वत्स ! प्रकाश: क्रियतेऽधुना ||
सत्यनारायणस्येदं व्रतं सम्यग्विधानत: |
कृत्वा सद्य: सुखं भुक्त्वा परत्र मोक्षमाप्नुयात् ||

શ્રી વિષ્ણુ ભગવાને કહ્યું: હે નારદ! લોકકલ્યાણની આકાંક્ષાથી તમે સારો પ્રશ્ન પુછ્યો. જે કરવાથી મોહમાંથી મુક્ત થવાય તે હું કહું છું તે સાંભળો. મનુષ્ય લોકમાં અને સ્વર્ગલોકમાં પણ દુર્લભ તથા મહા પૂણ્ય આપનારું એક વ્રત છે. હે વત્સ ! તારા પરના પ્રેમને કારણે હું તને એ કહું છું. એ છે સત્યનારાયણનું વ્રત. યોગ્ય વિધિવિધાનથી એ વ્રત કરવાથી તરત જ સુખ મેળવી પરલોકમાં મોક્ષ મળે છે.

तच्छ्रुत्वा भगवद्वाक्यं नारदो मुनिरब्रवीत् |
किं फलं किं विधानं च कृतं केनैव तद्व्रतम् |

तत् सर्व विस्तराद् ब्रूहि कदा कार्य हि तद्व्रतम् ||

ભગવાનનાં આ વાક્યો સાંભળી નારદ બોલ્યા: 'આ વ્રતનું ફળ શું? એની વિધિ શી છે? એ વ્રત ક્યારે કરવું? તથા એ કોણે કર્યું હતું તે આપ મને વિસ્તરથી કહો.'

श्री भगवानुवाच

दु:खशोकादिशमनं धनधान्यप्रवर्धनम् |
सौभाग्यसंततिकरं सर्वत्र विजयप्रदम् ||
यस्मिन् कस्मिन् दिने मर्त्यो भक्तिश्रद्धासमन्वित: ||
सत्यनारायणं देवं यजेच् चैव निशामुखे |
ब्राह्मणैर्बान्धवैश्चैव सहितो धर्मतत्पर: ||
नैवेद्यं भक्तितो दद्यात् सपादं भक्षसंयुतम् |
रंभाफलं घृतं क्षीरं गोधूमस्य च चूर्णकम् ||
अभावे शालिचूर्णं वा शर्करां च गूडं तथा |
सपादं सर्वभक्ष्याणि चैकीकृत्य निवेदयेत् ||
विप्राणां दक्षिणा दद्यात् कथां श्रुत्वा जनै: सह |
ततश्च स्वगृहं गच्छेत् सत्यनारायणं स्मरन् ||
एवं कृते मनुष्याणां वांछासिद्धिर्भवेद्ध्रुवम् |
विशेषत: कलियुगे लघूपायोऽस्ति भूतले ||

આ પવિત્ર વ્રત દુ:ખ શોક દૂર કરી સુખ, સૌભાગ્ય અને સંતતિ વધારી સર્વત્ર જય અપાવે છે. ભક્તિ અને શ્રદ્ધાથી કોઈ પણ દિવસે સાંજે બ્રાહ્મણો, વડીલો, ઈષ્ટ મિત્રો અને સગાં વહાલાં સહિત ભેગાં મળી શ્રી સત્યનારાયણ ભગવાનનું વ્રતપૂજન કરવું જોઈએ. સવાયો પ્રસાદ ભગવાનના ચરણોમાં અર્પણ કરી પંચામૃત અને પ્રસાદ બધાંને વહેંચવો અને પોતે પણ લેવો. આ પછી શ્રી સત્યનારાયણ

ભગવાનનું સ્મરણ કરતાં કરતાં બધાં લોકો પોત પોતના ઘરે જાય, અને નિશ્ચય કરે કે સત્ય વાણી અને સત્યાચરણ દ્વારા પોતાના જીવનને સફળ કરીશું. આ રીતે સત્યનારાયણ ભગવાનનું વ્રત કરવાથી મનુષ્યની બધી મનોકામના અવશ્ય પૂર્ણ થાય છે.

ईति श्री स्कंदपुराणे रेवाखंडे सत्यनारायण व्रतकथायाम् प्रथमोऽध्याय: ||

બોલો શ્રી સત્ય નારાયણ ભગવાનનો જય.

અધ્યાય - ૨

सूत उवाच

अथान्यात् संप्रवक्ष्यामि कृतं येन पुरा द्विजा: |
कश्चित् काशीपुरे रम्ये ह्यासीत् विप्रोऽतिनिर्धन: |
क्षुत्तंगभ्यां व्याकुलो भूत्वा नित्यं बभ्राम भूतले ||
किमर्थं भ्रमसे विप्र महीं नित्यं सुदु:खित: |
तत् सर्वं श्रोतुमिच्छामि कथ्यतां द्विजसत्तम ||

આ રીતે શ્રી સત્યનારાયણ ભગવાનનાં વ્રત વિધાન તથા મહાત્મ્ય જણાવતાં શ્રી સુતજીએ શૌનક આદિ ઋષિઓને કહ્યું, આ વ્રત સૌ પ્રથમ જેણે કર્યું તેની કથા કહું છું.

હે ઋષિઓ! અત્યંત રમણીય કાશી નગરીમાં શતાનંદ નામનો એક ગરીબ બ્રાહ્મણ રહેતો હતો. ભૂખ તરસથી વ્યાકુળ થઈ તે દરરોજ ભીક્ષા માગીને પોતાના જીવનનો નિર્વાહ કરતો હતો. એક દિવસ જેને બ્રાહ્મણ પ્રિય છે એવા ભગવાન પોતે જ એક વૃદ્ધ બ્રાહ્મણનો વેષ ધારણ કરી એમની પાસે આવ્યા અને આદરપૂર્વક કહ્યું:

"હે પ્રિય! તમે અત્યંત દીન બની રોજે રોજ શા માટે ભિક્ષા માગો છો?"

ब्राह्मण उवाच

ब्रामणोऽतिदरिद्रोऽहमं भिक्षार्थं वै भ्रमे महम् |

उपायं यदि जानासि कृपया कथय प्रभो ||

વૃદ્ધ બ્રાહ્મણની પ્રેમભરી વાણી સાંભળી તે શતાનંદ બ્રાહ્મણે કહ્યું:

"હું બહુ જ ગરીબ છું, આથી ભિક્ષા માટે ભટકું છું. જો આ કષ્ટમાંથી મુક્ત થવાનો કોઈ ઉપાય આપ જાણતા હો તો કૃપા કરીને મને અવશ્ય કહો."

वृद्ध ब्राह्मण उवाच

सत्यनारायणो विष्णुर्वांछितार्थफलप्रद: |

तस्य त्वं पूजनं विप्र कुरुष्व व्रतमुत्तमम् |

यत्कृत्वा सर्व दु:खेभ्यो मुक्तो भवति मानव: ||

विधानं च व्रतस्यापि विप्रायाभाष्य यत्नत: |

सत्यनारायणो वृद्धस्तत्रैवान्तरधीयत ||

વૃદ્ધ બ્રાહ્મણ વેષધારી ભગવાન બોલ્યા:

"હે બ્રાહ્મણ! ઈચ્છિત ફળ આપનાર અને બધી જ મનોકામના પૂર્ણ કરનાર શ્રી સત્યનારાયણ ભગવાન છે. તમે એનું જ પૂજન અને સર્વશ્રેષ્ઠ વ્રત કરો. આ વ્રત કરવાથી મનુષ્ય આવાગમનના બંધનમાંથી મુક્ત થાય છે અને પૃથ્વી પર સ્વર્ગનું સુખ મેળવે છે."

તે દરિદ્ર બ્રાહ્મણને વ્રતની વિધિ બતાવી વૃદ્ધ બ્રાહ્મણનો વેષ ધારણ કરેલ ભગવાન શ્રી સત્યનારાયણ અંતર્ધ્યાન થઈ ગયા.

तद् व्रतं करिष्यामि यदुक्तं ब्राह्मणेन वै |

ईति संचिन्त्य विप्रोऽसौ रात्रौ निद्रां न लब्धवान् ||

तत: प्रात: समुत्थानाय 'सत्यनारायणव्तम्|
करिष्य' इति संकल्प्य भिक्षार्थमगमद् द्विज: ||
तस्मिन्नेव दिने विप्र: प्रचुरं द्रव्यमाप्तवान्|
तेनैव बन्धुभि: सार्धं सत्यस्य व्रतमाचरत्|
सर्वदु:खविनिर्मुक्त: सर्वसंपत्समन्वित: |
बभूव स द्विजश्रेष्ठो व्रतस्यास्य प्रभावत: ||
तत: प्रभृति काले च मासि मासि व्रतं कृतम्|
एवं नारायणस्येदं व्रतं कृत्वा द्विजोत्तम: |
सर्वपापविनिर्मुक्तो दुर्लभं मोक्षमाप्तवान्||
व्रतमस्य यदा विप्रा: पृथिव्यां संचरिष्यति|
तदैव सर्वदु:खं च मनुजस्य विनंगक्ष्यति ||
एवं नारायणेनोक्तं नारदाय महात्मने|
मया कथितं विप्रा: किमन्यत् कथयामि व: ||

આ બ્રાહ્મણે જે વ્રત કહ્યું તે હું કરીશ એવો નિશ્ચય તેણે કર્યો, આથી રાત્રે તેને બરાબર ઊંઘ પણ ન આવી. બીજે દિવસે વ્રત અને પૂજનનો સંકલ્પ કરી શતાનંદ હંમેશની જેમ નગરમાં ભિક્ષા માગવા ગયો. તે દિવસે તેને દરરોજ કરતાં વધુ ધન મળ્યું. તે ધન વડે શતાનંદે ભાઈબંધુઓ સહિત શ્રી સત્યનારાયણ ભગવાનનું વ્રત કર્યું. આ વ્રત કરવાથી તે બ્રાહ્મણ બધાં દુ:ખોથી મુક્ત થઈ ગયો તથા સંપત્તિવાન બન્યો. શતાનંદ આ વ્રતના પ્રભાવથી બ્રાહ્મણોમાં શ્રેષ્ઠ બની ગયો. ત્યારથી તે દર મહિને શ્રી સત્યનારાયણનું વ્રત કરતો. એ રીતે બધાં દુ:ખોથી મુક્ત થઈ અત્યંત દુર્લભ મોક્ષને પ્રાપ્ત થયો.

શ્રી સુતજી બોલ્યા:

" હે ઋષિમુનિઓ! શ્રી વિષ્ણુ ભગવાને યોગીરાજ નારદજીને જે

કંઈ કહ્યું હતું તે બધું જ મેં તમને કહ્યું છે. બીજું વધારે તમારે શું સાંભળવું છે?"

ऋषय ऊचु:

तस्माद्विप्राच्छ्रुतं केन पृथिव्यां चरितं मुने |
तत्सर्वं श्रोतुमिच्छाम: श्रद्धास्माकं प्रजायते ||

શૌનકાદિ ઋષિઓએ કહ્યું:

"હે મુનિશ્રેષ્ઠ! અમને શ્રદ્ધા જન્મે આથી વધુ સાંભળવાની ઈચ્છા થાય છે. તે બ્રાહ્મણ ઉપરાંત બીજા કોણે આ પૃથ્વી પર એ વ્રત કર્યું તે અમે સાંભળવા ઈચ્છીએ છીએ. તો કૃપા કરીને તે અમને કહો."

सूत उवाच

श्रृणुध्वं मुनय: सर्वे व्रतं येन कृतं भुवि |
एकदा स द्विजश्रेष्ठो यथा विभवविस्तरै: |
बंधुभि: स्वजनै: सार्धं व्रतं कर्तु समुद्यत: ||
एतस्मिन्नन्तरे काले काष्ठक्रेता समागमत् |
बहि: काष्ठं च संस्थाप्य विप्रस्य गृहमाययौ ||
तृष्णया पीडितात्मा च दृष्ट्वा विप्रं कृतव्रतम् |
प्रणिपत्य द्विजं प्राह 'किमिदं क्रियते त्वया |
कृते किं फलमाप्नोति विस्तराद् वद मे प्रभो' ||

શ્રી સુતજી બોલ્યા:

" હે ઋષિઓ! એક સમયે આ બ્રાહ્મણ જ્યારે શ્રી સત્યનારાયણ ભગવાનનું વ્રત કરી રહ્યો હતો ત્યારે એક કઠિયારો એના ઘર પાસેથી નીકળ્યો. તરસથી પીડાતો તે લાકડાનો ભારો બહાર મૂકી બ્રાહ્મણના ઘરમાં ગયો. તેને વ્રત કરતાં જોઈને નમન કરી કઠિયારાએ

પૂછ્યું:

"હે બ્રાહ્મણ ! આપ આ શું કરી રહ્યા છો અને એ કરવાથી શું ફળ મળે એ વિસ્તાર પૂર્વક મને કહેવાની કૃપા કરો."

ब्राह्मण उवाच

'सत्यनारायणस्येदं व्रतं सर्वेप्सितप्रदम् |
तस्य प्रसादान्मे सर्व धनधान्यादिकं महत् |'

કઠિયારાની વાણી સાંભળી બ્રાહ્મણે કહ્યું |

"બધાં ઈચ્છીત ફળ આપનાર આ શ્રી સત્યનારાયણ ભગવાનનું વ્રત છે. એની કૃપાથી જ મને ધનધાન્યાદિ સર્વ પ્રાપ્ત થયું છે."

तस्मादेतद् व्रतं ज्ञात्वा काष्ठक्रेतातिहर्षित: |
पपौ जलं प्रसादं च भुक्त्वा स नगरं ययौ ||
सत्यनारायणं देवं मनसा इत्यचिन्तयत् |
'काष्ठं विक्रयतो ग्रामे प्राप्यते चाद्य यद्धनम् |
तेनैव सत्यदेवस्य करिष्ये व्रतमुत्तमम् ||'
इति संचित्य मनसा काष्ठं धृत्वा तु मस्तके |
जगाम नगरे रम्ये धनिनां यत्र संस्थित: ||
तद्दिने काष्ठमूल्यं च त्रिगुणं प्राप्तवानसौ |
तत: प्रसन्नहृदय: सुपक्वं कदलीफलम् |
शर्कराघृतदुग्धं च गोधूमस्य च चूर्णकम् ||
कृत्वैकत्र सपादं गृहीत्वा स्वगृहं ययौ |
ततो बंधुन् समाहूय चकार विधिना व्रतम् ||
तद्व्रतस्य प्रभावेण धनपुत्रान्वितोऽभवेत् |
इह लोके सुखं भुक्त्वा चान्ते सत्यपुरं ययौ ||

તેની પાસેથી આ વ્રતનું મહાત્મ્ય જાણી કઠિયારો ઘણો જ ખુશી થયો, અને પ્રસાદ લઈ તથા પાણી પી લાકડાંનો ભારો માથે મૂકી "હું પણ આ વ્રત કરીશ" એમ વિચારતો નગરમાં એના સદ્‌ભાગ્યે જ્યાં ધનિક લોકો રહેતા હતા ત્યાં પહોંચી ગયો. તે દિવસે કઠિયારાને એનાં લાકડાંનો રોજ કરતાં બમણો ભાવ મળ્યો. આ પછી ખુશી થઈ સારાં પાકાં કેળાં, દૂધ, ઘી, ઘઉંનો લોટ વગેરે લઈ ઘરે આવ્યો. આ પછી પોતાનાં સગાં વહાલાંને બોલાવી વિધિપૂર્વક શ્રી સત્યનારાયણ ભગવાનનું વ્રત કર્યું. આ વ્રતના પ્રભાવથી ધન અને સંતાન વગેરેથી સંપન્ન થઈ આ લોકનાં સમસ્ત સુખો ભોગવી અંતમાં મોક્ષ પદને પ્રાપ્ત થયો.

इति श्री स्कन्दपुराणे रेवाखंडे सत्यनारायणव्रतकथायां द्वितीयोऽध्याय:||

બોલો શ્રી સત્યનારાયણ ભગવાનનો જય ||

અધ્યાય - ૩

सूत उवाच

पुनरग्रे प्रवक्ष्यामि श्रुणुध्वं मुनिसत्तमा: |
पुरा चोल्कामूखो नाम नृपश्चासीन्महीपति: ||
जितेन्द्रिय: सत्यवादी ययौ देवालयं प्रति |
दिने दिने धनं दत्वा द्विजान् संतोषयन् सुधी: ||
भार्या तस्य प्रमुग्धा च सरोजवदना सती |
भद्राशीला नदीतीरे सत्यस्य व्रतमाचरत् ||
एतस्मिन्नन्तरे तत्र साधुरेक: समागत: |
वाणिज्यार्थं बहुधनैरनेकै: परिपूरित: ||
नावं संस्थाप्यं तत्तीरे जगाम नृपतिं प्रति |

दृष्ट्वा स व्रतिनं भूपं पप्रच्छ विनयान्वित: ||

શ્રી સુતજી બોલ્યા |

"હે મુનિશ્રેષ્ઠ! હવે એની આગળની કથા ધ્યાન પૂર્વક સાંભળો. ઘણા સમય પહેલાંની વાત છે. ઉલ્કામુખ નામનો એક ઘણો મોટો, ઈન્દ્રિયજીત અને બુદ્ધિમાન રાજા હતો. તે નિયમિત દેવમંદિરમાં ભગવાનનું દર્શન કરીને બ્રાહ્મણો અને ભિક્ષુઓને દાન આપતો. આ રાજાની પ્રમુગ્ધા નામની રાણી પતિવ્રતા અને કમળ સમાન સુંદર મુખવાળી હતી. ઉલ્કામુખ રાજાએ પત્ની સહિત ભદ્રા નદીના કાંઠે શ્રી સત્યનારાયણ ભગવાનનું વ્રત પ્રારંભ કર્યું. તે જ સમયે એક શેઠ વેપાર માટે ઘણું ધન લઇ ત્યાં આવી પહોંચ્યો. પોતાના વહાણને માલ સહિત કિનારા પર રાખી રાજા નજીક આવ્યો અને વિનય પૂર્વક પૂછ્યું:

साधुरुवाच

किमिदं कुरुषे राजन् भक्तियुक्तेन चेतसा |

प्रकाशं कुरु तत्सर्वं श्रोतुमिच्छामि सांप्रतम् ||

"હે રાજા! ભક્તિપૂર્ણ મનથી આપ શું કરી રહ્યા છો? એ કરવાથી શું ફળ મળે? એ બધું આપ મને વિગતવાર કહેવાની કૃપા કરો."

राजोवाच

पूजनं क्रियते साधो विष्णोरतुलतेजस: |

व्रतं च स्वजनै: सार्धं पुत्रद्यावाप्तिकाम्यया ||

રાજાએ કહ્યું,

"હે શેઠ! અમે પુત્રાદિની ઇચ્છાથી અમારા સ્વજનો સાથે અતુલ તેજસ્વી શ્રી સત્યનારાયણ ભગવાનનું વ્રત-પૂજન કરીએ

છીએ.”

भूपस्य वचनं श्रुत्वा साधु: प्रोवाच सादरम् |
सर्वं कथय मे राजन् करिष्येऽहं तवोदितम् ||
ममापि संततिर्नास्ति ह्येतस्माज् जायते ध्रुवम् |
ततो निवृत्य वाणिज्यात् सानंदो गृहमागत: |
भार्यायै कथितं सर्वं व्रतं संततिदायकम् ||
‘तदा व्रतं करिष्यामि यदा मे संततिर्भवेत् |
इति लीलावतीं प्राह पत्नीं साधु: स सत्तम: ||
एकस्मिन् दिवसे तस्य भार्या लीलावती सती |
भर्तृयुक्ताऽऽनंदचित्ताऽभवद् धर्मपरायणा |
गर्भिणी चाऽभवत् तस्य भार्या सत्यप्रसादत: ||

રાજાની આવી વાણી સાંભળી આદરપૂર્વક શેઠે કહ્યું:

“હે રાજન્! આ પવિત્ર વ્રતની વિધિ અમને કહેવાની કૃપા કરો, કેમ કે અમને પણ સંતતિ નથી. જો એ કરવાથી ચોક્કસ સંતતિ થતી હોય તો જરૂર એ વ્રત હું કરીશ.”

આ રીતે રાજાનાં વચનો સાંભળી વેપારમાંથી પરવારી તે શેઠે આનંદપૂર્વક ઘરે આવી પોતાની પત્નીને સંતતિ આપનારા વ્રત વિષે બધું જ કહ્યું. સંતતિ દેનાર શ્રી સત્યનારાયણનું એ વ્રત જ્યારે આપણને સંતાન થશે ત્યારે અવશ્ય કરીશ.”

એક દિવસ તેની ધર્મપરાયણ સતી પત્ની લીલાવતી આનંદપૂર્ણ મનથી પતિ સાથે યુક્ત બની. આથી શ્રી સત્યનારાયણ ભગવાનની કૃપાથી તે ગર્ભવતી થઈ.

दशमे मासि ते तस्या: कन्यारत्नमजायत |
दिने दिने सा ववृद्धे शुक्लपक्षे यथा शशीम् ||

नाम्ना कलावती चेति तन्नामकरणं कृतं |
ततो लीलावती प्राह स्वामिनं मधुरं वच: ||
'न करोषि किमर्थं वै पुरा संकल्पित व्रतम्?'
विवाहसमये तस्या: करिष्यामि व्रतं प्रिये ||

દસમા મહિને એક સુંદર કન્યાને તેણે જન્મ આપ્યો. તે કન્યા રોજ રોજ શુક્લ પક્ષના ચંદ્રમાની જેમ મોટી થવા લાગી. તેનું નામ કલાવતી રાખવામાં આવ્યું. આ પછી એક દિવસ લીલાવતીએ મધુર વચને પોતાના પતિને કહ્યું:

" આપે શ્રી સત્યનારાયણ ભગવાનનું વ્રત કરવાનો સંકલ્પ કરેલો તે કેમ પુરો કરતા નથી?"

શેઠે કહ્યું: "અત્યારે વેપારમાં તેજીને લીધે અવકાશ નથી, પુત્રીના લગ્ન સમયે કરીશું."

इति भार्यां समाश्वास्य जगाम नगरं प्रति |
तत: कलावती कन्या ववृद्धे पितृवेश्मनि ||
दृष्ट्वा कन्यां तत: साधुर्नगरे सखिभि: सह |
मंत्रयित्वा ध्रुत दूतं प्रेषयामास धर्मवित् ||

આ રીતે પોતાની પત્નીને દિલાસો આપી વેપાર અર્થે બીજા નગરમાં ચાલ્યો ગયો. સમય વિતવા સાથે કલાવતી મોટી થવા લાગી. એક વાર કલાવતીને શેઠે સખીઓ સાથે રમતી જોઈ અને તે વિવાહને યોગ્ય થયેલી લાગી. આથી શેઠે પોતાના ભાઇ-ભાંડુઓની સલાહ લઇ વાળંદને આજ્ઞા આપી કે તે જલદી કલાવતીને યોગ્ય મુરતિયો શોધી લાવે.

विवाहार्थ च कन्याया वरं श्रेष्ठं विचारय |
तेनाज्ञत्पश्च दूतोऽसौ कांचनं नगरं ययौ ||

શેઠની આજ્ઞાથી વાળંદ કન્યાના વિવાહ માટે શ્રેષ્ઠ વર મેળવવાના વિચારથી કાંચન નામની નગરીમાં પહોંચ્યો.

तस्मादेकं वणिक्पुत्रं समादायागतो हि स: |
दृष्ट्वा तु सुंदरं बालं वणिक्पुत्रं गुणान्वितम् ||

એક સુંદર શરીરવાળા અને ગુણવાન વૈશ્ય પુત્રને જોઇ વિવાહની વાત પાકી કરી આવ્યો.

ज्ञातिभिर्बन्धुभि: सार्धं परितुष्टेन चेतसा |
दत्तवान् साधुपुत्राय कन्यां तस्मै विधानत: ||
ततोऽभाग्यवशात् तेन विस्मृतं व्रतमुत्तमम् |
विवाहसमये तस्यास्तेन रुष्टोऽभवत् प्रभु: ||

શેઠે સંતુષ્ટ મનથી જ્ઞાતિજનો સાથે રાખી તે શાહુકારપુત્રને પોતાની કન્યા વિધિ પૂર્વક અર્પણ કરી. દુર્ભાગ્યે શેઠ આ સમયે પણ શ્રી સત્યનારાયણ ભગવાનનું વ્રત કરવાનું ભૂલી ગયો. આથી શ્રી સત્યનારાયણ ભગવાન નારાજ થયા.

तत: कालेन नियतो निजकर्मविशारद: |
वाणिज्यार्थं तत: शीघ्रं जामात्रा सहितो वणिक् ||
रत्नसारपुरे रम्ये गत्वा सिंधु समीपत: |
वाणिज्यमकरोत् साधुर्जामात्रा श्रीमता सह ||
तौ गतौ नगरे रम्ये चन्द्रकेतोर्नृपस्य च |
एतस्मिन् नेवकाले तु सत्यनारायण: प्रभु: ||
भ्रष्टप्रतिज्ञमालोक्य शापं तस्मै प्रदत्तवान् |
'दारुणं कठिनं चास्य महद् दु:खं भविष्यति ||'

કન્યાના વિવાહ બાદ નિયત સમય મુજબ વેપારમાં પરમ ચતુર તે શેઠ પોતાના જમાઇને લઇ રાજા ચંદ્રકેતુના રત્નસારપુર નામના

સમુદ્ર નજીકના સુંદર નગરમાં વેપાર કરવા પહોંચી ગયો. તે સમયે શેઠને પ્રતિજ્ઞાભ્રષ્ટ થયેલો જોઈ સત્ય નારાયણ ભગવાને શાપ આપ્યો કે તને મહાન, દારુણ અને કઠિન દુઃખ પ્રાપ્ત થાઓ.

एकस्मिन दिवसे राज्ञो धनमादाय तस्कर: |
तत्रैव चागतश्चौरो वणिज्यौ यत्र संस्थितौ ||
तत् पश्चाद्धावकान् दूतान् दृष्ट्वा भीतेन चेतसा |
धनं संस्थाप्य तत्रैव स तु शीघ्रमलक्षित: ||

એક ચોર રાજાના ખજાનામાંથી ધન ચોરી લઇ આ વેપારીઓ જ્યાં હતા ત્યાં આવ્યો. રાજાના સિપાઇઓએ પીછો પકડ્યો જોઇ ભયને લીધે તેણે ત્યાં ધન નાંખી દીધું અને ભાગી ગયો.

ततो दूता: समायाता यत्रास्ते सज्जनो वणिक् |
दृष्ट्वा नृपधनं तत्र बध्वानीतौ वणिक्सुतौ ||
हर्षेण धावमानाश्च ऊचुर्नृप समीपत: |
तस्करौ द्वौ समानीतौ विलोक्याज्ञापय प्रभो ||

જ્યાં આ સજ્જન વણિકો હતા ત્યાં રાજાના સિપાઇઓ આવ્યા, અને રાજાનું ધન ત્યાં જોયું આથી એ બંનેને દોરડાંથી બાંધી રાજા પાસે લઇ આવ્યા અને કહ્યું:

"હે પ્રભુ! આપનું ધન ચોરનાર આ બંને ચોર આપની સમક્ષ હાજર છે."

राज्ञाज्ञप्तास्तत: शीघ्रं दृढं बद्धवा तु तावुभौ |
स्थापितौ द्वौ महादुर्गे कारागारेऽविचारत: ||
मायाया सत्यदेवस्य न श्रुतं कैस्तयोर्वच: |
अतस्तयोर्धनं राज्ञा गृहितं चन्द्रकेतुना ||

સત્યદેવ ભગવાનની માયાથી ચંદ્રકેતુ રાજાએ એમનું કહેવાનું કશું ન

સાંભળ્યું અને બંનેને મજબૂત રીતે બાંધી કારાગારમાં પુરાવી દીધા. તેમનું જે ધન હતું તે પણ લઇ લીધું.

तच्छापाच्च तयोर्गृहे भार्या चैवातिदु:खिता |
चौरेणापहृतं सर्वं गृहे यच्च स्थितं धनम् ||
आधिव्याधि समायुक्ता क्षुत्पिपासातिदु:खिता |
अन्नचिन्ता परा भूत्वा बभ्राम च गृहे गृहे ||
कलावती तु कन्यापि बभ्राम प्रतिवासरम् |
एकस्मिन् दिवसे जाता क्षुधार्ता द्विजमंदिरम् |
गत्वाऽपश्यद् व्रतं तत्र सत्यनारायणस्य च ||
उपविश्य कथां श्रुत्वा वरं प्रार्थितवत्यपि |
प्रसाद भक्षणं कृत्वा ययौ रात्रौ गृहं प्रति ||

શ્રી સત્યનારાયણ ભગવાનના શ્રાપને લીધે શેઠના ઘરે એની પત્ની અને પુત્રીની પણ ઘણી ખરાબ દશા થઇ. ઘરમાં જે કંઇ ધન-સંપત્તિ હતી તે ચોર લોકો ચોરી ગયા. ભૂખ તરસથી દુ:ખી થઇ તેઓ મજુરી કરવા લાગી અને ભીક્ષા માગવા ચિત્તભ્રમ થઈ ઘર ઘર ભટકવા લાગી. એક દિવસ ભૂખ-તરસથી વ્યાકુળ કલાવતી એક બ્રાહ્મણના ઘરે ગઇ. ત્યાં તેણે શ્રી સત્યનારાયણ ભગવાનનું વ્રત-પૂજન જોયું. શ્રી સત્યનારાયણ ભગવાનની કથા સાંભળી, પ્રસાદ લઇ મોડી રાતે કલાવતી ઘરે ગઇ.

माता कलावतीं कन्यां कथयामास प्रेमत: |
पुत्रि ! रात्रौ स्थिता कुत्र किं ते मनसि वर्तते ||

માતાએ કલાવતીને પ્રેમથી પૂછયું:

"હે પુત્રી! આટલી રાત વીતવા સુધી તું ક્યાં હતી? તું મનમાન્યું કેમ કરે છે?"

कन्या कलावती प्राह मातरं प्रति सत्वरम् |
'द्विजालये व्रतं मातर् दृष्टं वांछितसिद्धिदम् |'

કલાવતીએ શાંત સ્વરે કહ્યું: "મા, એક બ્રાહ્મણના ઘરે મેં એવું વ્રત-પૂજન જોયું, જે બધી ઈચ્છિત મનોકામના પૂર્ણ કરનારું છે."

तच्छ्रुत्वा कन्यका वाक्यं व्रतं कर्तु समुद्यता |
सा तदा तु वणिग्भार्या सत्यनारायणस्य च ||
व्रतं चक्रे सैव साध्वी बंधुभिः स्वजनैः सह |
'भर्तृजामातरौ क्षिप्रमागच्छेतां स्वमाश्रमम् ||
अपराधं च मे भर्तृजामातुः क्षन्तुमर्हसि ||'

કલાવતીનાં વચન સાંભળી લીલાવતીને શ્રી સત્યનારાયણ ભગવાનના વ્રતનું સ્મરણ થઈ આવ્યું. તેણે આ વ્રત કરવાનો સંકલ્પ કર્યો અને પોતાનાં સગાં વહાલાં સાથે વ્રત પૂર્ણ કર્યું. લીલાવતીએ ભગવાનને પ્રાર્થના કરી વારંવાર વિનંતિ કરી:

"હે પ્રભુ! મારા પતિ અને જમાઈને જલદી ઘરે મોકલો. તેઓના અપરાધ ક્ષમા કરવામાં આપ જ સમર્થ છો."

व्रतेनानेन तुष्टोऽसौ सत्यनारायणः प्रभुः |
दर्शयामास स्वप्नं हि चन्द्रकेतुं नृपोत्तमम् ||
'बन्दिनौ मोचय प्रातर् वणिजौ नृपसत्तम |
देय धनं च तत् सर्वं गृहीतं यत्त्वयाधुना ||
नो चेत् त्वां नाशयिष्यामि सराज्यं धनपुत्रकम् ||

વ્રતથી સંતુષ્ટ થયેલા સત્યનારાયણ પ્રભુએ રાજા ચંદ્રકેતુને તે જ રાત્રે સ્વપ્નમાં કહ્યું:

"હે રાજન્! પેલા બન્ને બંદીવાન વણિકોને જેલમાંથી મુક્ત કરી જે કંઈ ધન તેમનું લઈ લીધું છે તે તરત જ પાછું આપી દો. જો

તું નહિ ચેતીશ તો ધનપુત્ર સહિત તારા રાજ્યનો નાશ કરીશ.”

एवमाभाष्य राजानं ध्यानगम्योऽभवत् प्रभु: |
तत: प्रभातसमये राजा च स्वजनै: सह ||
उपविश्य सभामध्ये प्राह स्वप्नं जनं प्रति |
‘बद्धौ महाजनौ शीघ्रं मोचय द्वौ वणिक्सुतौ ||

આમ કહીને ભગવાન અદૃશ્ય થયા. સવાર થતાં જ રાજા ચંદ્રકેતુએ મંત્રીને આદેશ આપ્યો કે જેલમાં પુરેલા પેલા બંને વણિક મહાજનને પોતાની સમક્ષ લાવવામાં આવે.

इति राज्ञो वच: श्रुत्वा मोचयित्वा महाजनौ |
समानीय नृपस्याग्रे प्राहुस्ते विनयान्विता: ||
‘आनीतौ द्वौ वणिक्पुत्रौ मुक्तौ निगडबन्धनात् |’
ततो महाजनौ नत्वा चन्द्रकेतुं नृपोत्तमम् ||

રાજાનાં આ વચનો સાંભળી બંને મહાજનોને સેવકોએ મુક્ત કરી રાજા સમક્ષ હાજર કર્યા અને વિનયપૂર્વક કહ્યું: ‘બંને વણિક પુત્રોને મુક્ત કરી લાવવામાં આવ્યા છે.’ બંનેએ રાજા ચંદ્રકેતુને નમસ્કાર કર્યા.

स्मरन्तौ पूर्ववृतान्तं नोचतुर्भयविह्वलौ |
राजा वणिक्सुतौ वीक्ष्य वच: प्रौवाच सादरम् ||
दैवात्प्राप्तं महदु:खमिदानीं नास्ति वै भयम् |
तदा निगडसंत्यागं क्षौरकर्माद्यकारयत् ||
वस्त्रालंकारकं दत्वापरितोष्य नृपश्च तौ |
पुरस्कृत्य वणिक्पुत्रौ वचसाऽतोषयद् भृशम् ||
पुरानीतं तु यद् द्रव्यं द्विगुणी कृत्य दत्तवान् |
प्रोवाच तं ततो राजा गच्छ साधो निजाश्रमम् ||

અને પોતાની સાથે બનેલા આગલા બનાવને યાદ કરી બંને જણા ભયવિહ્‌વળ બની મૌન રહ્યા || ત્યારે રાજાએ કહ્યું | "તમને આ દારુણ દુ:ખ દૈવના પ્રકોપને લઈને ભોગવવું પડ્યું | પણ હવે તમારે કોઈ ભય રાખવાનું કારણ નથી." હજામત તથા સ્નાનાદિ કરાવી, વસ્ત્રાલંકાર આપી, એમની પાસેથી લઈ લીધેલા ધનથી બેવડું ધન આપી રાજાએ તેમને સંતોષ્યા અને કહ્યું: "હવે ખુશીથી તમે તમારા ઘરે જાઓ."

राजानां प्रणिपत्याह गन्तव्यं त्वत्प्रसादत: |
इत्युक्त्वा तौ महावैश्यौ जग्मतु: स्वगृहं प्रति ||

રાજાને પ્રણામ કરી 'આપની કૃપાથી અમે હવે અમારા ઘરે જઈશું.' કહી તે બંને વૈશ્યોએ પોતાના ઘર તરફ પ્રયાણ કર્યું.

ईति श्री स्कंदपुराणे रेवाखंडे सत्यनारायण व्रतकथायाम् तृतीयोऽध्याय: ||

બોલો શ્રી સત્યનારાયણ ભગવાનનનો જય.

અધ્યાય-૪

सूत उवाच

यात्रां तु कृतवान् साधु: मंगलाचारपूर्विकाम् |
ब्राह्मणेभ्यो धनं दत्वा तदा तु नगरं ययौ ||
कियद् दूर गते साधौ सत्यनारायण: प्रभु: |
जिज्ञासां कृतवान् 'साधो ! किमस्ति तव नौस्थितम् ||

શ્રી સુતજી બોલ્યા: "યાત્રા માટે તૈયારી કરતા એ શેઠે સ્વસ્તિવાચન કરાવી બ્રાહ્મણોને દાન આપી નગર તરફ પ્રયાણ કર્યું. આ વેપારીઓના થોડે દૂર ગયા પછી તેઓની પરીક્ષા લેવા શ્રી

સત્યનારાયણ ભગવાન એક સંન્યાસીના વેષમાં તેમની પાસે આવ્યા અને બોલ્યા:

"હે શેઠ! તમારી આ હોડીમાં શું ભર્યું છે?"

ततो महाजनौ मत्तौ हेलया च प्रहस्य वै |
कथं पृच्छसि भो दंडिन्! मुद्रां नेतुं किमिच्छसि ||
लतापत्रादिकं चैव वर्तते तरणौ मम |
निष्ठुरं च वचनं श्रुत्वा 'सत्यं भवतु ते वच: ||'

ઘણા ધનથી છકેલા તે બંને મહાજનોએ હસીને કહ્યું: "હે સાધુ! તમે કેમ પૂછો છો? તમે શા માટે ધનની ઈચ્છા રાખો છો? અમારી હોડીમાં તો વેલા-પાંદડાં જ ભરેલાં છે."

શ્રી સત્યદેવ ભગવાને આ વેપારીઓની કડવી અને મિથ્યા વાણી સાંભળી કહ્યું:

"સારું ભાઇ, તમારી વાત સાચી પડો."

एवमुक्त्वा गत: शीघ्रं दण्डी तस्य समीपत: |
कियद् दूरे ततो गत्वा स्थित: सिन्धुसमीपत: ||

એમ કહી સાધુ વેષધારી સત્યનારાયણ ભગવાન તરત જ આગળ જઇ એક જગ્યાએ દરિયાની નજીક બેસી ગયા.

गते दण्डिनि साधुश्च कृत नित्यक्रियस्तदा |
उत्थितां तरणीं दृष्ट्वा विस्मयं परमं ययो ||

દંડી સંન્યાસીના ગયા પછી શેઠ નિત્ય કર્મથી પરવારી જ્યારે હોડી પર ગયો ત્યારે હોડીને પાણીથી ઉપર હલકી તરતી જોઇ ગુંચવણમાં પડી ગયો.

दृष्ट्वा लतादिकं चैव मूर्च्छितो न्यपतद् भूवि |

लब्धसंज्ञो वणिक्पुत्रस्ततश्चिन्तान्वितोऽभवत् ||

તેણે હોડીમાં વેલા-પાંદડાં જોયાં અને મૂર્છિત થઇ જમીન પર ઢળી પડ્યો. શેઠની એ દશા જોઈ એના જમાઇએ કહ્યું:

तदा तु दुहितु: कान्तो वचनं चेदमब्रवीत् |

'किमर्थं क्रियते शोक: शापो दत्तश्च दंडिना ||

शक्यते तेन सर्वं हि कर्तुं चात्र न संशय: |

अतस्तच्छरणं यामो वांछितार्थो भविष्यति ||

" હે પિતા ! આપ ચિંતા શા માટે કરો છો? શોકથી વ્યાકુળ શા માટે થઇ રહ્યા છો? જરૂર એ પેલા સાધુ મહારાજના શાપને લીધે થઇ રહ્યું છે, એમાં શંકા નથી. આપ એના શરણે જાઓ. એ સર્વ શક્તિમાન છે અને કંઇ પણ કરી શકે છે."

जामातुर्वचनं श्रुत्वा तत्सकाशं गतस्तदा |

दृष्ट्वा च दंडिनं भक्त्या नत्वा प्रोवाच सादरम् ||

'क्षमस्व चापराधं मे यदुक्तं तव संनिधौ |'

एवं पुन: पुनर्नत्वा महाशोकाकुलोऽभवत् ||

જમાઈનાં આ વચન સાંભળી તેઓ બંને સાધુરૂપી ભગવાન પાસે જઇ પગે પડી આદર સહિત વિનંતિ કરવા લાગ્યા:

" હે ભગવાન! હું આપની સમક્ષ જે ખોટું બોલ્યો તે અમારો અપરાધ ક્ષમા કરો. " આમ વારંવાર કહી ખૂબ શોક કરવા લાગ્યો.

प्रोवाच वचनं दंडी विलपंत विलोक्य च |

'मा रोदी: श्रुणु मद् वाक्यं मम पूजाबहिर्मुख: ||

मामवज्ञाय दुर्बुद्धे ! लब्धं दु:खं मुहुर्मुहु: |'

तच्छ्रुत्वा भगवद्वाक्यं स्तुतिं कर्तुं समुद्यत: ||

વેપારીઓને રડતા જોઇ સાધુ વેષધારી ભગવાને કહ્યું:

" હે શેઠ! વિલાપ ન કર. મારી વાત સાંભળ. માનતા રાખી હોવા છતાં તેં મારી પૂજા કરી નહિ. મિથ્યા વચનો બોલ્યો. આથી જ હે દુર્બુદ્ધિ ! તને વારંવાર દુ:ખ સહન કરવાં પડ્યાં."

શ્રી સત્યદેવની વાત સાંભળી શેઠ તેમનાં ચરણોમાં પડી પ્રાર્થના કરવા લાગ્યો:

'तवन्माया मोहिता: सर्वे ब्रह्माद्यास्त्रिदिवौकस: |
न जानाति गुणान् रूपं तवाश्चर्यमिदं प्रभो ||
मूढोऽहं त्वां कथं जाने मोहितस्तव मायया |
प्रसीद पूजयिष्यामि यथाविभवविस्तरै: ||
पुरा वित्तं च तत्सर्वं देहि मां शरणागतम् |'
श्रुत्वा भक्तियुतं वाक्यं परितुष्टो जनार्दन: ||

"હે પ્રભુ! સર્વ બ્રહ્માદિ દેવતા પણ આપની માયાથી મોહિત છે, અને આ આપના આશ્ચર્યજનક ગુણ અને રૂપને જાણતા નથી. તમારી માયાથી મોહિત હું શી રીતે જાણી શકું? વહાણમાં પહેલાં મારું જે ધન હતું તે મને પાછું આપો. હું મારા વૈભવ અનુસાર આપનું પૂજન કરીશ. શેઠનાં ભક્તિયુક્ત વચનો સાંભળી સ્વામી સત્યદેવ ભગવાન પ્રસન્ન થયા.

वरं च वांछितं दत्वा तत्रैवान्तर्दधे हरि: |
ततो नावं समारुह्य दृष्ट्वा वित्तप्रपूरिताम् ||

ઈચ્છિત વરદાન આપી ભગવાન અંતર્ધ્યાન થઇ ગયા. શેઠે આવીને પોતાની હોડીને ધન-ધાન્યથી પૂર્ણ જોઇ.

'कृपया सत्यदेवस्य सफलं वांछितं मम |'
इत्युक्त्वा स्वजनै: सार्धं पूजां कृत्वा यथाविधि: ||
हर्षेण चाभवत् पूर्ण: सत्यदेवप्रसादत्त: |

नावं संयोज्य यत्नेन स्वदेशगमनं कृतम् ||

'સત્યદેવની કૃપાથી મારી ઈચ્છા સફળ થઈ' એમ કહી શ્રી સત્યનારાયણ ભગવાનની પૂજા કરી અને પોતાના ઘર તરફ પ્રયાણ કર્યું.

साधुर्जामातरं प्राह पश्य रत्नपुरी मम |
दूतं च प्रेषयामास निजवित्तस्य रक्षकम् ||
दूतोऽसौ नगरं गत्वा साधुभार्यां विलोक्य च |
प्रोवाच वांछितं वाक्यं नत्वा बद्धांजलिस्तदा ||

નગર દેખાતાં જ શેઠે પોતાના જમાઈને કહ્યું, 'જુઓ મારું રત્નપુરી.' અને પોતાના ધનનું રક્ષણ કરનાર એક દૂતને સમાચાર આપવા રવાના કર્યો. દૂતે નગરમાં પહોંચી શેઠની પત્નીને જોતાં હાથ જોડી શુભ સમાચાર આપતાં કહ્યું.

'निकटे नगरस्यैव जामात्रा सहितो वणिक् |
आगतो बंधुवर्गैश्च वित्तैश्च बहुभिर्युत: ||'

શેઠ પોતાના જમાઈ, બાંધવો અને પુશ્કળ ધન સાથે નગરની નજીક આવી પહોંચ્યા છે.

श्रुत्वा दूतमुखाद् वाक्यं महाहर्षवती सती |
सत्यपूजां तत: कृत्वा प्रोवाचं तनुजां प्रति ||
'व्रजामि शीघ्रमागच्छ साधुसंदर्शनाय च |'
इति मातृवच: श्रुत्वा व्रतं कृत्वा समाप्य च |
प्रसादं च परित्यज्य गता साऽपि पतिं प्रति ||

દૂતનો સંદેશો સાંભળી લીલાવતી બહુ જ ખુશ થઇ, અને ભગવાન સત્યનારાયણની પૂજા કરી પુત્રીને કહ્યું કે હું જઇને એ લોકોનું

સ્વાગત કરું છું, અને તું પણ (પૂજા પૂરી કરીને) જલદી આવ. કલાવતીએ માનાં વચનો સાંભળી (પ્રસન્ન થઇ) પૂજા પૂરી કરી પરંતુ પ્રસાદ લીધા વિના પોતાના પતિને મળવા તે પણ દોડી ગઇ.

तेन रुष्ट: सत्यदेवो भर्तारं तरणीं तथा |

संहृत्य च धनै: सार्धं जले तस्मिन् न्यमज्जयत् ||

પ્રસાદ ન લેવાથી ભગવાન સત્યદેવ નારાજ થયા | અને કલાવતીના પતિને એની હોડી સહિત અદશ્ય કરી દીધો.

तत: कलावती कन्या न च विलोक्य निजं पतिम् |

शोकेन महता तत्र रुदती चापतद् भुवि ||

કલાવતી પોતાના પતિને ન જોતાં તરત જ શોકથી વ્યાકુળ થઇ જમીન પર ઢળી પડી.

दृष्ट्वा तथाविधां नौकां कन्यां च बहुदु:खिताम् |

भीतेन मनसा प्राह 'किमाश्चर्यमिदं भवेत् ||'

चिन्त्याकुलिता: सर्वे वभूवुस्तरिवाहका: ||

ततो लीलावती कन्यां दृष्ट्वा सा विह्वला भवत् |

विललापातिदु:खेन भर्तारं चेदमब्रवीत् ||

'इदानीं नौकया सार्धं कथं सोऽभूदलक्षित: |

न जाने कस्य देवस्य हेलया चैव सा हृता ||

सत्यदेवस्य माहात्म्यं ज्ञातुं वा केन शक्यते |'

इत्युक्त्वा विललापाथ ततश्च स्वजनै: सह ||

કન્યા કલાવતીને બહુ જ દુઃખી અને હોડીને અદશ્ય થયેલી જોઈ શેઠે મનમાં વિચાર્યું 'આ તે કેવું આશ્ચર્ય?' હોડી ચલાવનાર નાવિકો પણ સહુ ચિંતાતુર થયા. પોતાની પુત્રી કલાવતીની સ્થિતિ જોઈ લીલાવતી પણ ખુબ ગભરાઈ ગઈ અને અતિ દુઃખથી વિલાપ કરવા

લાગી.

‘જરા વારમાં જમાઈ સાથે હોડી શી રીતે અદશ્ય થઈ ગઈ? કોણ જાણે કયા દેવની અવગણના થઈ? હું કશું જાણી શકતી નથી. સત્યદેવનું માહત્મ્ય જાણવા કોણ શક્તિમાન છે?’ આમ કહી લીલાવતી પોતાનાં સ્વજનો સાથે વિલાપ કરવા લાગી.

ततो लीलावती कन्यां क्रोडे कृत्वा रुरोद ह |
ततः कलावती कन्या नष्टे स्वामिनि दुःखिता ||
गृहित्वा पादुकां तस्यानुगन्तुं च मनो दधे ||

પોતાના સ્વામીના નષ્ટ થવાથી દુઃખી થયેલી કલાવતીને પછી લીલાવતીએ ખોળામાં બેસાડી ખુબ રુદન કર્યું. કલાવતીએ પાદુકા લઈ પતિની પાછળ સતિ થવાનો મનસૂબો કર્યો.

कन्यायाश्चरितं दृष्टवा सभार्यः सज्जनो वणिक् |
अतिशोकेन संतप्तश्चिन्तयामास धर्मवित् ||

કન્યાની આ દશા જોઈ અતિ શોકથી સંતપ્ત તે ધર્મવિદ્ સજ્જન વણિક પોતાની પત્ની સહિત વિચારવા લાગ્યો.

हृतं वा सत्यदेवेन भ्रोन्तोऽहं सत्यमायया |
सत्यपूजां करिष्यामि यथाविभवविस्तरैः ||
इति सर्वान् समाहूय कथयित्वा मनोरथम् |
नत्वा च दंडवद् भूमौ सत्यदेवं पुनः पुनः ||

“આ ઘટના કયા દેવતાના કોપને લીધે બની? ભગવાન સત્યદેવની માયાથી અમે ભ્રમણામાં પડ્યાં છીએ.” એમ માની શેઠે પોતાનાં સગાં વહાલાંને બોલાવી સંકલ્પ કર્યો, ‘આ ઘોર સંકટ દૂર થતાં જ હું ભગવાન સત્યનારાયણની પૂજા કરીશ.’ અને નમીને શ્રી સત્યદેવને વારંવાર દંડવત્ પ્રણામ કરવા લાગ્યો.

ततस्तुष्ट सत्यदेवो दीनानां परिपालक: |
जगाद् वचनं चैनं कृपया भक्तवत्सल: ||
'त्यक्त्वा प्रसादं ते कन्या पतिं दृष्टुं समागता |
अतोऽदृश्योऽभवत् तस्या: कन्यकाया: पतिर्ध्रुवम् ||
गृहं गत्वा प्रसादं च भुक्त्वा सा याति चेत्पुन: |
लब्दभर्त्री सुता साधो भविष्यति न संशय: ||'

આથી દીન જનોના ઉદ્ધારક ભક્તવત્સલ સત્યદેવે સંતુષ્ટ થઈ કૃપા કરી આકાશવાણીથી કહ્યું, 'પ્રસાદનો ત્યાગ કરી આ કન્યા પોતાના પતિને જોવા દોડી આવી આથી જ ખરેખર એનો પતિ એ જોઇ શકતી નથી." જો એ ઘરે જઈ પ્રસાદ આરોગી પાછી આવશે તો એને એનો પતિ તરત જ પ્રાપ્ત થશે એમાં સંશય નથી.

कन्यका तादृशं वाक्यं श्रुत्वा गगनमंडलात् |
क्षिप्रमेव गृहं गत्वा प्रसदं बुभुजे च सा ||
तत्पश्चात् पुनरागत्य ददर्श च निजं पतिम्|
तत: कलावती तुष्टा जगाद पितरं प्रति |
'इदानीं तु गृहं याहि विलंबं कुरुषे कथम् ||'

કલાવતીએ જ્યારે આ આકાશવાણી સાંભળી કે તરત જ ઘરે જઇ પ્રસાદ લીધો, અને ફરીથી જ્યાં એનો પતિ અંતર્ધ્યાન થયો હતો ત્યાં આવી. પોતાના પતિને સામે જોઇ સંતુષ્ટ થઈ પિતાને કહ્યું,

"ચાલો હવે ઘરે જઈએ, વિલંબ શા માટે કરો છો?'

तच्छ्रुत्वा कन्यकावाक्यं संतुष्टोऽभूद् वणिकसुत: |
पूजनं सत्यदेवस्य कृत्वा विधिविधानत: |
धनै:बन्धुगणै: सार्धं जगाम निजमंदिरम् ||
पौर्णमास्यां च संक्रान्तौ पूजां कृत्वा यथाविधि |

इह लोके सुखं भुक्त्वा चान्ते सत्यपुरं ययौ ||

કલાવતીની વાત સાભળી શેઠ પ્રસન્ન થઈ ભાઈ-ભાંડુઓ સાથે પોતાના ઘરે આવ્યો અને સત્યદેવનું વિધિસર યોગ્ય ધન વડે પૂજન કર્યું. આપછી પણ દર મહિનાની પૂર્ણિમા તથા સંક્રાંતિના દિવસે નિયમ પૂર્વક તે શ્રી સત્યનારાયણ ભગવાનનું વ્રતપૂજન કરવા લાગ્યો. આ વ્રતના પ્રતાપથી શેઠ આ લોકનાં સઘળાં સુખ ભોગવી અંતે વૈકુંઠના ધામમાં પહોંચ્યો.

ईति श्री स्कंदपुराणे रेवाखंडे सत्यनारायण व्रतकथायाम् चतुर्थोऽध्याय: ||

બોલો શ્રી સત્યનારાયણ ભગવાનનો જય ||

અધ્યાય ૫

सूत उवाच

अथान्यच्च प्रवक्ष्यामि श्रुणुध्वं मुनिसत्तमा: |

आसीत् तुंगध्वजो राजा प्रजापालनतत्पर: |

प्रसादं सत्यदेवस्य त्यक्त्वा दु:खमवाप स: ||

શ્રી સુતજીએ કહ્યું, “આ પછીનું ચરિત્ર પણ ધ્યાન પૂર્વક સાંભળો. પોતાની પ્રજાનું પાલન કરનાર તુંગધ્વજ નામે રાજા હતો. તેણે શ્રી સત્યદેવ ભગવાનનો પ્રસાદ તરછોડી ઘણું દુઃખ મેળવ્યું.

एकदा स वनं गत्वा हत्वा बहुविधान् पशून् |

आगत्य वटमूलं चापश्यत् सत्यस्य पूजनम् ||

गोपा: कुर्वन्ति संतुष्टा भक्तियुक्ता: सबांधवा: |

राजा दृष्ट्वा तु दर्पेण न गतो ननमाम स: ||

એક વાર રાજા તુંગધ્વજ અનેક પશુપંખી મારી પાછા ફરતાં એક વડના ઝાડ નીચે આરામ કરવા બેઠો. તે ઝાડ નીચે ગોવાળો પોતાનાં ભાઇ-ભાંડુ સાથે સત્યનારાયણ ભગવાનની પૂજા કરી રહ્યા હતા. રાજા અભિમાનના કારણે ન તો ત્યાં ગયો કે ન તો તેણે ભગવાનને હાથ જોડ્યા.

ततो गोपगणा: सर्वे प्रसादं नृपसन्निधौ |
संस्थाप्य पुनरागत्य भुक्त्वा सर्वे यथेप्सितम् ||
तत: प्रसादं संत्यज्य राजा दु:खमवाप स: |
तस्य पुत्रशतं नष्टं धनधान्यादिकं च यत् ||

પૂજા બાદ ગોવાળોએ રાજાને પ્રસાદ આપ્યો, પરંતુ રાજાએ તે પ્રસાદ ન લીધો. પ્રસાદની અવજ્ઞાને લીધે રાજાના સો પુત્રો, ધનસંપત્તિ વગેરે જે કંઇ હતું તે બધું નાશ પામ્યું.

'सत्यदेवेन तत्सर्वं नाशितं मम निश्चितम् |
अतस्तत्रैव गच्छामि यत्र देवस्य पूजनम् ||
मनसा तु विनिश्चित्य ययौ गोपालसंनिधौ |
ततोऽसौ सत्यदेवस्य पूजां गोपगणै: सह |
भक्तिश्रद्धान्वितो भूत्वा चकार विधिना नृप: ||
सत्यदेवप्रसादेन धनपुत्रान्वितोऽभवत् |
इह लोके सुखं भुक्त्वा चान्ते सत्यपरं ययौ ||

(આ રીતે ભયંકર દુઃખો પડવાથી રાજાએ બહુ ગંભીરતા પૂર્વક આ દુઃખો પડવાનું કારણ વિચાર્યું, અને નિર્ણય કર્યો,)

"શ્રી સત્યનારાયણ ભગવાને જ મારા સર્વસ્વનો નાશ કર્યો છે. આથી જ્યાં પેલા ગોવાળો શ્રી સત્યનારાયણ ભગવાનની પૂજા કરી રહ્યા હતા; ત્યાં જાઉં."

આ રીતે મનમાં નિશ્ચય કરીને રાજા પેલા ગોવાળો પાસે ગયો. તે લોકો સાથે મળી ઘણી ભક્તિ અને શ્રદ્ધાથી શ્રી સત્યનારાયણ ભગવાનનું પૂજન કર્યું. પ્રસાદ લીધો. આથી શ્રી સત્યદેવની કૃપાથી ફરથી ધન-ધાન્ય, પુત્ર-પૌત્રાદિથી સંપન્ન થઇ ગયો, અને આ લોકનાં બધાં સુખો ભોગવી અંતે વૈકુંઠવાસી થયો.

य इदं कुरुते सत्यव्रतं परम दुर्लभम् |
श्रुणोति व कथां पूण्यां भक्तियुक्त: फलप्रदाम् ||
धनधान्यादिकं तस्य भवेत् सत्यप्रसादत: |
दरिद्रो लभते वित्तं बद्धो मुच्येत बन्धनात् ||
भीतो भयात् प्रमुच्येत सत्यमेतन्न संशय: |
ईप्सितं च फलं भुक्त्वा चान्ते सत्यपुरं व्रजेत् ||
इति व: कथितं विप्रा: सत्यनारायणव्रतम् |
यत्कृत्वा सर्वदु:खेभ्यो मुक्तो भवति मानव: ||
विषेत: कलियुगे सत्यपूजा फलप्रदा |
केचितकालं वदिष्यन्ति सत्यमीशं तमेव हि |
सत्यनारायणं केचित् सत्यदेवं तथापरे ||
नानारूपधरो भूत्वा सर्वेषामीप्सितप्रद: |
भविष्यति कलौ सत्यव्रतरूपी सनातन: ||
य इदं पठते नित्यं शृणोति मुनिसत्तमा: |
तस्य नश्यन्ति पापनि सत्यदेवप्रसादत: ||

પરમ દુર્લભ શ્રી સત્યનારાયણ ભગવાનનું વ્રત જે મનુષ્ય કરે છે તથા બધી મનોકામના પૂર્ણ કરનારી ઉત્તમ પવિત્ર કથાનું શ્રવણ કરે છે તે સત્યનારાયણ ભગવાનની કૃપાથી ધનધાન્ય તથા સંતતિ પ્રાપ્ત કરે છે. દરિદ્ર હોય તે ધનવાન બને છે, કોઇ જાતનાં બંધનમાં હોય તો

તેનાથી મુક્ત થાય છે. ભયભિત મનુષ્ય ભયમુક્ત બને છે, એમાં લેશ માત્ર શંકા નથી. આ વ્રતના પ્રભાવથી મનુષ્ય અહીં મનપસંદ ફળ ભોગવી અંતમાં મોક્ષપદ પ્રાપ્ત કરે છે. હે મહર્ષિ! હે બ્રાહ્મણો! આપ સહુના કલ્યાણ માટે મેં સત્યનારાયણ ભગવાનના વ્રતનું વર્ણન કર્યું છે. આ ઘોર કળીયુગમાં શ્રી સત્યનારાયણ ભગવાનની પૂજા જ બધાં દુઃખોનું નિવારણ કરી શકે છે. હે શ્રેષ્ઠ મુનિઓ! જે આ કથા દરરોજ વાંચે છે કે સાંભળે છે અને સત્યનું પાલન કરે છે તેનાં બધાં પાપ સત્યદેવની કૃપાથી નાશ પામે છે.

व्रतं यैस्तु कृतं पूर्वं सत्यनारायणस्य च |
तेषां त्वपरजन्मानि कथयामि मुनिश्वरा: ||

હે મુનિશ્વરો! જે લોકોએ પહેલાં વ્રત કર્યું હતું તેમના બીજા જન્મની કથા સાંભળો.|

शतानंदो महाप्राज्ञ: सुदामा ब्राह्मणो ह्यभूत् |
तस्मिन् जन्मनि श्रीकृष्णं ध्यात्वा मोक्षमवाप ह ||
काष्ठभारवहो भिल्लो गुहराजो बभूव ह |
तस्मिन् जन्मनि श्रीरामं सेव्य मोक्षं जगाम वै ||
उल्कामुखो महाराजो नृपो दशरथोऽभवत् |
श्रीरंगनाथं संपूज्य श्रीवैकुंठं तदाऽगमत् ||
धार्मिक: सत्यसंधश्च साधुमोरध्वजोऽभवत् |
देहार्धं क्रकचैच्छित्वा दत्त्वा मोक्ष मवाप ह ||
तुंगध्वजो महाराज: स्वायंभुरभवत्किल |
सर्वान् भागवतान् कृत्वा श्रीवैकुंठं तदाऽगमत् ||

કાશી નગરનો પેલો શતાનંદ બ્રાહ્મણ બીજા જન્મમાં સુદામા હતો. ભગવાન શ્રી કૃષ્ણ જેવા મિત્ર પામી તેને પરમ પદ પ્રાપ્ત થયું. લાકડાં

વેચનાર પેલો કઠિયારો કેવટ થયો, જેણે પોતાના હાથે ભગવાન રામચંદ્રનાં ચરણો ધોયાં અને તેમની સેવા કરી જન્મ-મરણનાં બંધનોથી મુક્ત થઇ ગયો. ઉલ્કામુખ રાજા બીજા જન્મમાં રાજા દશરથ થયો. તેણે ભગવાન રામચંદ્ર જેવા પુત્ર પામી વૈકુંઠ મેળવ્યું. પેલો વેપારી શેઠ બીજા જન્મમાં રાજા મોરધ્વજ થયો. પોતાના પુત્રનું અડધું શરીર કરવત વડે કાપી તેણે ભગવાનને પ્રસન્ન કર્યા. મહારાજ તુંગધ્વજ બીજા જન્મમાં સ્વયંભૂ મનુ બન્યા. તેમણે ભગવત્ સંબંધી કથાઓ દ્વારા સહુને ભગવાનના ભક્ત બનાવ્યા.

ईति श्री स्कंदपुराणे रेवाखंडे सत्यनारायण व्रतकथायाम् पंचमोऽध्याय:||

બોલો શ્રી સત્યનારાયણ ભગવાનનો જય.|

ઉત્તર પૂજન

ચંદન, ફૂલ, અબિલ-ગુલાલ-સિંદુર, અગરબત્તી અને દિવો ભગવાનને ચડાવવાં.

ॐ स्थापित देवता सहित श्री सत्यनारायणाय नम: गंधं समर्पयामि||

अबिलं च गुलालं च सिंदुरं च समर्पयामि||

धूपं आघ्रापयामि | दीपं दर्शयामि||

દશાવતારની આરતી

<u>થાળીમાં કંકુનો ૐ અને સ્વસ્તિક (卐) કાઢી સોપારી, ચોખા, ફૂલ મૂકવાં.</u>

જયદેવ જયદેવ જય જાદવરાયા પ્રભુ શ્રી માધવરાયા

આરતી કરીએ કરુણાનંદન વ્યાપે નહીં માયા...

પ્રથમે મચ્છ તણો અવતાર માર્યો શંખાસુર પાપી

ચતુરા નંદન દેવ વેદ વિપ્રને આપી...જયદેવ0
બીજે સુર ને અસુર મળિયા સાગર મથવાને કાજે
વાંસા પર વાળ્યો વીંધ્યાચળ   કૌરવ મહારાજે...
ત્રીજે હિરણ્યાક્ષ ભૂપ દમતો પૃથ્વીને પાપી
દાઢ ગ્રહી લાવ્યા વરાહસુર અવનિ સ્થિર સ્થાપી...
ચોથે નૃંસિહનો અવતાર માર્યો હિરણ્યશિપુ પાપી
નખે કરી વિદાર્યો નરહર પ્રહલાદના સ્વામી...
પાંચમે અતિ બળિયો બળદેવ જેથી સુરપતિઓ કાંપે
વામન રૂપ ધર્યું મહારાજે બલિને પાતાળે ચાંપી...
છઠ્ઠે પરશુરામ અવતાર ફરસી હાથોમાં ઝાલી
સહસ્ર અરજુન મારી પૃથ્વી નક્ષત્રી કીધી...
સાતમે રઘુવંશી અવતાર આનંદ કૌશલ્યા પામી
પંચવટીમાં વસિયા રાઘવ સીતાના સ્વામી...
આઠમે કૃષ્ણ તણો અવતાર કૃષ્ણે ગોકુલ ગૌ ચારી
રાખ્યા ગોપી   ગોવાળ   ગોવર્ધનધારી...
નવમે બુદ્ધ તણો અવતાર ભાર પૃથ્વી પર વાધ્યો
ધ્યાન ધરી બેઠા ધરણીધર જોગજગન સાધ્યો...
દસમે કલંકી અવતાર પૃથ્વી નકલંકી કરશો
મ્લેચ્છને મારી રાઘવજી સેવક સુખ   દેશો...
અગિયારમે મોહન ને મહાદેવ, આરતી અંતરમાં ધરશો
ભાવે   ભૂધરને ભજતાં   ભવસાગર તરશો...
એ આરતીનો મોટો મહિમા, સુનીવરમુનિ જાણે
મોતી પુષ્પ વધાવે મનવાંછીત ફળ આપે...
કેવડો કેશવને વહાલો   શિવને   ધંતુરો

તુલસી ત્રીકમને વહાલાં શિવને બીલીપત્ર...
દશ અવતારની આરતી, જે કોઇ ભાવ ધરી ગાશે
ભણે શિવાનંદ સ્વામી તે નર વૈકુંઠે જાશે...

अच्युतं

अच्युतं **केशवं रामनारायणं**
कृष्ण दामोदरं वासुदेवं हरे
श्रीधरं माधवं गोपिकावल्लभं
जानकी नायकं रामचंद्रं भजे |
राम राम राम राम रामनाम तारकं
कृष्ण दामोदरं वासुदेवं हरे |
श्री जानकी मनोहरं सर्व लोकनायकं
कृष्ण दामोदरं वासुदेवं हरे ||

---આરતીમાં કપુર સળગાવવું //

कर्पुरफलैरं करुणावतारं संसारसारं भूजगेन्द्रहारम् |
सदा वसंती हृदयारं बिन्दे भवं भवानिसहस्रं नमामि ||
मंगलं भगवान विष्णु मंगलं गरुडध्वज |
मंगलं पुंडरीकाक्षो मंगलायतनो हरि ||
सर्व मंगल मांगल्ये शिवे सर्वार्थ साधिके |
शरण्ये त्र्यम्बके गौरी नारायणी नमोस्तुते ||

જયકાર- બોલો શ્રી ગણપતિ ગજાનનકી જય-શંકર ભોળાનાથ-હરહર મહાદેવ-કૃષ્ણ કનૈયા લાલ-રામચંદ્ર ભગવાન-પવનસુત હનુમાન-આદ્યશક્તિ અંબેમાત-કાલિકા માત-ગાયત્રી માત-સદ્ગુરુ દેવ-ॐ नमस् पार्वती पतये हर हर महादेव हर ||

થાળ

પ્રભુ પ્રેમે ધરાવ્યો મેં થાળ જમવા આવોને
મારા આંગણિયે બોલાવે બાળ જમવા આવોને
પ્રભુ પ્રેમથી જમાડું હું તાંદળની ભાજી,
ભાજીના સ્વાદ જોઈ પ્રભુજી રાજી,
મારા હાથે જમાડું હું થાળ જમવા આવોને...
વાલ વટાણા સુંદર તળિયા,
કારેલાના ઘૂઘરા જ ભરિયા
મારા હાથે જમાડું હું થાળ જમવા આવોને...
ઘારી જલેબી ઘેબર ઘીના,
કંચન થાળ તો ભરિયા બરફીના
મારા હાથે જમાડું હું થાળ જમવા આવોને...
દાળ ભાત શાક અને પાપડ તળાવું,
ખાટા તે દહીંનો મઠો બનાવું.|
મારા હાથે જમાડું હું થાળ જમવા આવોને....|
લવંગ સોપારી ને એલચી લાવું,
ઉપરથી પાનનું બીડું બનાવું,
મારા હાથે જમાડું હું થાળ જમવા આવોને...

રામ કહે સુખ ઉપજે કૃષ્ણ કહે દુઃખ જાય મહિમાનો પ્રસાદ કો ખાતાં પાવન થાય, ચરણામૃતને કારણે મીટ ગઈ આળજંજાળ, નારી પ્રીતે નર થયો પ્રભુ ઐસા દીનદયાળ, ભક્ત અર્જુન પીરસે ને ભાવતાં ભોજન ખાટું ખોળું લાગશે જેનાં જેવાં મન રે રામ, રણછોડરાય

જમી ઊઠ્યા ને પહોંચ્યા મનના કોડ સબ હરિજન તમે બોલજો ....
જય જય શ્રી રણછોડ રાય...|

આશીર્વાદ

બ્રાહ્મણે ચોખા અને ફૂલ લેવાં

आदित्या वसवो रुद्रा   विश्वेदेवा मरुद्गणा |
लोकपाला: प्रयछन्तु मंगलानि श्रीयं यश: ||
गायत्रि सति सावित्री शची लक्ष्मी सरस्वति |
मृडाग्नि मातरा सर्वा   भवन्तु वरदा सदा ||

-<u>ચોખા /ફૂલ યજમાન પર વધાવવાં</u>

વિસર્જન

<u>યજમાને ચોખા અને ફૂલ લેવાં</u>

यान्तु देवगणा सर्वे पूजामादाय मामकीम् |
ईष्टकाम प्रसिद्ध्यर्थं मया पुनरागमनाय च ||
गच्छागच्छ सुरश्रेष्ठ   स्वस्थाने परमेश्वर |
यत्र ब्रह्मादयो देवास् तत्र गच्छ हुताशन ||
गच्छ त्वं भगवन्नग्ने   स्वस्थाने कुंडमध्यम |
हुतमादाय देवेभ्य: शीघ्रं देहि प्रसीद मे ||

<u>- ફૂલ ચોખા વધાવી દેવા</u>

વિષ્ણુ સ્મરણ

यस्य स्मृत्या च नामोक्त्या तपोयज्ञक्रियादिषु |
न्यूनं संपूर्णतां यातु   सद्यो वंदे तमच्युतम् ||

ॐ विष्णवे नमः विष्णवे नमः विष्णवे नमः ।

ईति विष्णुस्मरणात्कृतं कर्म परिपूर्णमस्तु ॥

अस्तु परिपूर्णम् ॥

<u>સહુને નમસ્કાર કરી ઊઠી જવું //</u>